ΕΠΙΤΡΑΦΟΙ ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΛΙΘΟΙ ΕΚ ΚΡΗΤΗΣ

Ὑπό

Χρ. Ν. Πέτρου - Μεσογείτου

Ι ΓΟΡΤΥΣ

- 1 -

Ὀρθογώνιος στλὴ ἐκ πωρολίθου, ἀποκεκρουμένη κάτω, ὕψ. 0,29, πλάτ. 0,33 καὶ πάχ. 0,995 μ.. Ἐξειργασμένας ἔχει μόνον τὴν ἐμπροσθίαν καὶ πᾶς ἑκατέρωθεν πλαγίας πλευράς. Ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας ὑπάρχει κάτω τόρμος τετραγωνικός. Ἀπετοιχίσθη ἐκ παλαιᾶς οἰκίας ἐν τῷ χωρίῳ Πλουτὴ ὑπὸ Ἐμμ. Παχάκη καὶ κατετέθη ὑπὸ τούτου εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν Συλλογὴν Γόρτυνος ἀρ.θ. εὑρετ. 64 (εἰκ.).

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

Δ ε ξ ι ν ό α

Μ ύ λ ω .

Γράμματα τοῦ Α΄ π.Χ. αἰ., κεραιωτά. Χάραξις μᾶλλον πρόχειρος. 0,022 - 0,04 μ. Τὸ Ο καὶ Ω βραχύτερα. Τὸ Ι τοῦ 1ου στίχου ἔχει περὶ τὸ μέσον ἐγχάρακτον ὁριζοντίαν γραμμήν. Τὸ τελευταῖον τοῦ στίχου τούτου γράμμα εἶναι ἀσαφές, ἀλλὰ φαίνεται μᾶλλον νὰ εἶναι Λ, διότι ἡ σωζομένη κεραία ἐμφανίζεται ἐλαφρῶς κεκλιμένη.

Τὸ Δεξινόα κατὰ τὸ Θελξινόα, Πραξινόα καὶ τὰ ὅμοια (- , , Ι XXX-XXXI).

Τὸ Μύλ(λ)ος καὶ ἐπὶ κεραμείου ὀστράκου ἐκ Μιλάτου: " Τὸ Μυλλὸ ἠμί"",

τό αὐτό ὄνομα ἐπίσης καί ἐκ Θάσου (16,XII 8 278ₚ4 καί
,5774 πρβλ. καί - ἐν λέξει).

κωμικόν ποιητήν Μύλλου ἐν Ἀθήναις ἀναφέρει καί ὁ Σουΐδας ἐν λέξ. Ἐπίχαρμος, πρβλ. E^2, XXI,1074.
Τό ὄνομα δύναται νά συσχετισθῆ πρός τά παραδεδομένα: Μύλαι, Μύλας, Μυλάντειος θεοί, Μυλαντία ἄκρα (ἐν Ῥόδῳ), Μύλασα, Μύχη[1], E^2, XXI ἐν λέξ. (σελ.1038 κέ). ,
,44.

Πλάξ ἐκ τεφροῦ μαρμάρου ἐλλιπής κάτω καί εἰς τήν δεξιάν ἀπόληξιν, ὕψ. σφ/σμ. 0,13, πλάτ. ὁμοίως καί πάχ. 0,022 μ.. Αἱ πλαγίαι στεναί πλευραί λοξοῦνται πρός τά ὀπίσω. Ἡ λειάνσις τῆς ἐπιφανείας ἐπιμελής. Ὁ τρόπος τῆς προελεύσεως καί αἱ λοιπαί συνθῆκαι ρῆς εὑρέσεως ἄγνωστοι. Ἀπεκείτο ἐν τῇ Συλλογῇ Γόρτυνος, ὁπόθεν μετεφέρθη παρ' ἐμοῦ εἰς τό Μουσεῖον Ἡρακλείου· ἀριθ. εὑρετ. 271 (εἰκ.).

+ Ἀνεπαύσατο ὁ
μακαριώτ(ατος) ἡ μῶν ;
Καλόκερος
ἰνδ. (ικτιῶνος) Π
.. .

1. Ἀντί Μύλη ὁ , ,(σ.5) XXII (1968)σελ. 197 ὑποσ. 3 παρέχει Μύλος. Ὁμοίως ἀντιγράφεται τό ὄνομα καί ἐν

τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων. Χάραξις ἐπιμελής. γραμμ. 0,022 - 0,027 μ. . Ἐλάχιστον εἶναι τό ῥομβόσχημον 0. Ἐκ τοῦ ἀσφαλῶς συμπληρουμένου 1ου στίχου προκύπτει ὅτι τό ὁλικόν πλάτος τῆς πλακός θά ἦτο τούλάχιστον 0,20 μ.. Ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ συνεπλήρωσα ἡ μῶν ,ὅπερ εὐαρμοστεῖ πρός τό νόημα καί συμβιβάζεται πρός τόν κατ' εἰκασίαν ὑπολειπόμενον χῶρον. Μετά τά γράμματα ΙΝΔΣ ὑπάρχουν ὄχι πολύ σαφῆ τά λείψανα τοῦ γράμματος Π. Πιθανόν νά δηλοῦται π(ρώτης) ἤ π(έμπτης), καίτοι ἡ τοιαύτη δήλωσις γίνεται συνήθως μέ γράμματα καί ὄχι ὁλογράφως. Ἐπίσης δέν ἀποκλείεται νά ἔχωμεν περίπτωσιν ὁμοίαν πρός τήν ἀπαντῶσαν ἐν ἐπιγραφαῖς τῆς Κορίνθου (,144 λημμα στίχ. 5).

Στίχ. 1. Ἀνεπαύσατο ὁ /μακαριώτ(ατος) κλπ. παραπλησία ἔκφρασις καί ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Κορίνθου. "ἀνεπαύσα/το δέ ὁ μα κάριος κλπ.", ΙΗ" Ι 33 . Διά τό μακαριώτατος τοῦ 2ου στίχου,βλ. αὐτόθι, 17 λημμα στίχ. 2.

Τό ὄνομα Καλόκερος συναντῶμεν καί εἰς ἄλλας ἐπιγραφάς τῶν πρωτοχριστιανικῶν χρόνων.[1]

Ἡ πλάξ θά ἦτο ἐντοιχισμένη ἐπί κιστῆς σαρκοφάγου, ὡς συ-

---

1. Οὕτω καί ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Θεσσαλονίκης ,ἥτις εἶναι ὁμοιοτάτη κατά τό σχῆμα τῶν γραμμάτων πρός τήν ἡμετέραν.

σελ. 63 εἰκ. 62 ΙΠ,Ι 26 λημμα στίχ. 3-4. Ἀνάλογον καί τό θηλυκόν Καλοκερία ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν Μεγάρων , ἀριθ. 109. Πρβλ. καί - ἐν λέξει.

./.

νάγεται ἐκ τῆς λοξῆς διαμορφώσεως τῶν πλαγίων στενῶν πλευρῶν, συνήθους καί εἰς πλείστας ἄλλας ὁμοίας τῶν αὐτῶν χρόνων διά τήν καλυτέραν ἐπί τοῦ τάφου προσαρμογήν.[2] Παρόμοιαι κτισταί λάρνακες, ὑπερκείμεναι τοῦ ἐδάφους, χρησιμοποιοῦνται καί σήμερον ἐν τῇ περιοχῇ, ὡς καί ἐν τῇ λοιπῇ Κρήτῃ, ἐκ παραλλήλου πρός τάς ὑπογείους ταφάς. Ὀνομάζονται ἄρηλες (ὁ ἑνικός ἄρηλα ἐκ τοῦ λατιν. -)[2]. Συνεχίζουν δέ ἀναμφιβόλως παλαιοτέραν παράδοσιν. Συχνότατα φέρουν καί αὗται ἐντοιχισμένην εἰς τινα τῶν πλευρῶν ταφικήν πλάκα, ἀναγράφουσαι τό ὄνομα τοῦ νεκροῦ καί τήν χρονολογίαν τῆς γεννήσεως καί τοῦ θανάτου του.[3]

---

1. Περί τῶν πρωτοχριστιανικῶν σαρκοφάγων, ἰδίᾳ τῶν μαρμαρίνων, πραγματεύεται διά βραχέων ὁ ,ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 20.

2. Πρβλ. καί Βανθουδίδου ἐν τῷ λεξιλογίῳ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐρωφύλης 6.155.

3. Τινές τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν ἔχουν ἐνίοτε συνθετώτερον περιεχόμενον καί ἀρχαιοπρεπῆ διατύπωσιν, δεικνύουσα τόν στενόν σύνδεσμον αὐτῶν πρός παλαιοτέρους χρόνους. Παραθέτω ἐνταῦθα δύο παραδείγματα ἐκ Μεσαρᾶς καί εἰδικώτερον ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς ἀρχαίας Γόρτυος.

1) Νεκροταφεῖον χωρίου Ἀπεσωκάρι, νοτίως τῆς Γόρτυνος. Πλάξ ὀρθογώνιος ἐκ πωρολίθου, διαστάσεων 0,476Χ0,36 μ., τοποθετημένη περί τό μέσον τῆς μακρᾶς βορείου πλευρᾶς ὑπερκειμένης τοῦ ἐδάφους κτιστῆς σαρκοφάγου. Φέρει τήν ἑξῆς ἐπιγραφήν:

ΕΝΤΑΥΘΑ ΚΕΙΤΑΙ Η ΚΛΕΟΝΙΚΗ Γ.ΠΑΠΑΔΑΚΑΚΗ
ΓΕΝΝΗΘΕΙΣΑ ΤΗ 1η Δ/ΒΡΙΟΥ 1893 ΚΑΙ ΑΠΟ-
ΒΙΟΣΑΣΑ ΤΗ 13η ΜΑΡΤΙΟΥ 1927.
ΤΗΙ ΜΑΚΑΡΙΟΤΑΤΗι ΕΥΙΝΟΜΟΝΩΝ Ο ΣΥΖΙΓΟΣ

./.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

II ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

- 1 -

Μικρά παραλληλεπίπεδος πάρναξ ἐκ λευκομέλανος μαρμάρου, μῆκ. 0,38, ὕψ. 0,21 καί πλάτ. 0,325 μ.. Κάτω φέρει εἰς τάς γωνίας στοιχειώδη σχηματισμόν τεσσάρων ποδῶν, ἄνω δέ παρά τό ἐσωτερικόν κράσπεδον τῶν χειλέων ἐξέχοντα πέριξ κανόνα διά τήν προσαρμογήν τοῦ ἀπολεσθέντος ἤδη καλύμματος. Ἡ ἐξεργασία μετρία, ἀλλά καλαισθητικῶς ὁμοιόμορφος ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς ἐπιφανείας. Εὑρέθη πρό ἐτῶν ἐν Ἡρακλείῳ κατά τήν ἀνόρυξιν τῶν θεμελίων τῆς οἰκίας Σιδεράκη παρά τήν ὀμβνυμον στοάν. Ἐντεῦθεν μετεφέρθη εἰς τό ἰδιόκτητον μετόχιον ἐν τῇ θέσει Φοινικιά τῆς περιφερείας Ἡρακλείου, ἔνθα καί ἀπόκειται (εἰκ.).

ΤΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΙΑ ΤΗΝ ΓΛΥΚΕΙΑΝ ΠΟΥ
ΔΙΜΛΟΕ ΜΑΖΙ ΤΗΣ ΖΩΗ ΣΗΜΕΙΟΝ ΑΓΑΠΗΣ
ΤΩΔ ΑΓΙΠΡΕΠΕΣ ΑΝΕΘΗΚΕ.

2) Νεκροταφεῖον χωρίου Μητροπόλεως παρά τήν δόρτυνα. Ὀρθογώνιος πωρολιθική πλάξ, διαστάσεων 0,51Χ0,375μ. ἐντοιχισμένη εἰς τό κάτω μέρος τῆς στενῆς δυτικῆς πλευρᾶς ὁμοίας κτιστῆς λάρνακος. Ἡ ἐπιγραφή:

ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗΣ
ΤΩ ΑΕΙΜΝΗΣΤΩ ΜΟΙ
ΠΑΤΡΙ ΕΝΕΚΕΝ ΝΙΚΟΛ
ΣΕΙΓΕΔΑΚΗ ΑΠΟΒ ΤΗ
28 1 35 ΕΤ.80 ΚΑΙ
ΜΗΤΡΙ ΕΛΕΝΗ ΑΠΟΒ.
ΤΗ 14 2 36 ΕΤ. 75

Ἐπί τῆς ἑτέρας τῶν στενῶν πλευρῶν φέρει τήν ἐπιγραφήν:

Χ ρ υ σ ο θ έ μ ι ο ς

Τά γράμματα ἐλαφρῶς ἐξίτελα, τῶν ἀρχῶν τοῦ Β΄ π.Χ. αἰῶνος. Ἡ χάραξις ἐξαιρετικῶς ἐπιμελής καί ἐλαφρῶς ἀκριβονωτή. εΥ ψ. γράμμ. 0,02 μ. περίπου.
Κατά παραδοχεθεῖσαν πληροφορίαν ἡ λάρναξ εὑρέθη μαζί μέ ἀγγεῖα καί ὄστρακα. Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι ἦτο ἀνέπαφος εἰς τόν τόπον τῆς χρησιμοποιήσεως καί δέν ἀπερρίφθη ἐκεῖ τυχαίως μετακομισθεῖσα ἀλλαχόθεν. Ἡ λεπτομέρεια αὕτη ἔχει σημασίαν διά τήν ἀσφαλῆ τοπογραφικήν της ἔνδειξιν καί διότι προσθέτει ἕν ἐπί πλέον σημαντικόν στοιχεῖον εἰς τό περιωρισμένον ἀρχαιολογικόν ὑλικόν, τό ὁποῖον κατέχομεν μέχρι τοῦδε ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Ἡρακλείου[1]

1. Τό ὑλικόν τοῦτο, τό γνωστόν τοὐλάχιστον, εἶναι κυρίως ἐπιγραφή, ἀολίγαι ὅμως καί αὗται δημοσιευθεῖσαι ἐν . , I H . Πλήν τούτων ὑπάρχουν καί ἄλλα σποραδικά εὑρήματα, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι τά γενόμενα ἐσχάτως κατά τήν διάνοιξιν τῶν θεμελίων πρός ἐπέκτασιν τοῦ νέου μουσείου. Ταῦτα εἶναι ὡς ἐπί τό πλεῖστον ἐρυθρόμορφα ἀρυβαλλοειδῆ ληκύθια, φέροντα ἐξωτερικῶς τήν συνήθη καί χαρακτηριστικήν κατά τόν Δ΄ π.Χ. αἰῶνα παράστασιν ἀνθεμίου - ἔφθονα τοιαῦτα εὑρέθησαν καί ἐν Ἀρνισῷ, Μαρινάτος ἐν Π Α Ε 1935, σελ. 199 καί εἰκ. 4 - ὡς καί ἄλλα ὄστρακα ἀναγόμενα εἰς τούς ἑλληνιστικούς χρόνους. Ἡ Καρούζου ἀνάγει ταῦτα εἰς τόν Δ΄ αἰῶνα. βλ. καί ἀνασκαφάς τῆς Ὀλύνθου. Μεταξύ αὐτῶν ὑπάρχουν καί τινα ἀβαφῆ ῥωμαϊκά ἀγγεῖα. Ἅπαντα εὑρέθησαν εἰς βάθος 8 - 10 μ. κάτωθεν τοῦ

./.

Ἡ λάρναξ περιέκειτο τὴν σωρὸν μικροῦ ἄρρενος παιδός. Τὸ γένος ἐκ τῆς καταλήξεως ος (Χρυσαθέμιος), συμφώνως πρὸς τὸν δωρικὸν ἰδιωματισμόν, ἐνῷ εἰς τὴν ἀττικὴν διάλεκτον εἶναι νιδος (- ,
3
. ,σελ. 129 παρ. 50 3).

πάχεος στρώματος μῆς ἐνετικῆς ἐπιχώσεως.

Περὶ τῆς τοπογραφίας τοῦ Ἡρακλείου ἐπραγματεύθη ἡ ἐν ,VII (1933) σελ. 370 κέ, ἔνθα ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ἀρχαῖον Ἡράκλειον ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς τῆς σημερινῆς πόλεως παρὰ τὰς ἐλβολὰς τοῦ Καιράτου ποταμοῦ (Κατσαμπᾶ). Παρὰ τὴν σημερινὴν πόλιν τοποθετεῖ τὸ Μάτιον, (πρβλ. ὅσα ἡ αὐτὴ γραφὴ καὶ ἐν , I Εἰσαγ.

Ἐν τῇ αὐτῇ ὅμως περιπτώσει καλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ Ἡράκλειον τὰς αὐτόθι δημοσιευομένας ἐπιγραφάς, αἵτινες εὑρέθησαν εἰς τὴν καρδίαν τῆς σημερινῆς πόλεως, ὅπου, συμφώνως πρὸς τὴν προειρημένην ἐκδοχήν της, ἔκειτο τὸ Μάτιον.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

. /.

III ΙΕΡΑΠΥΤΝΑ

- 1 -

Τό ἄνω μέρος στήλης ἐκ τεφροῦ καί λεπτοκόκκου ψαμμίτου λίθου, ἐξειργασμένης πάντοθεν μ' ἐπιμέλειαν καί καλαισθησίαν. Τό ἀνωτέρω τμῆμα της μορφοῦται ἐν εἴδει γεισωτοῦ κοματίου, ὅπερ περιθέει αὐτήν καί εἰς τάς τέσσαρας πλευράς ἀπολήγον ἄνω εἰς ἀκρωτήρια, ἐξ ὧν τά δύο ἀρχαῖα εἶναι ὀρθοτριγωνικά, μέ κυματοειδῆ τήν διαμόρφωσιν τῆς ὑποτεινούσης, τό δέ μεσαῖον δύκην κυλινδρικοῦ λεπτυνομένου περί τό μέσον ἀπεθήματος ἀναπαύεται ἐπί ἐλαφρᾶς ὀρθοφωνίου προεξοχῆς. Ἡ διατήρησις καλή, πλήν ἐλαχίστων καί ἀσημάντων ἐνιαχοῦ φθορῶν. . σωλόμ. 0,395 μ., πλάξ 0,33 - 0,345 (καί εἰς τά ἀκρωτήρια 0,3 8) καί πάχ. 0,035 (ἐπί τῶν ἀκρωτηρίων 0,135). Εὑρέθη ἐντός τοῦ ἀγροῦ τοῦ Νικολ. Ψιλινάκη πλησίον τοῦ σημερινοῦ νεκροταφείου τῆς Ἱεραπέτρας, ὅτε πρό τριετίας ἐκαλλιεργήθη οὗτος βαθύτερον πρός φύτευσιν ἀμπέλου. Μετεφέρθη παρ' ἐμοῦ εἰς τό Μουσεῖον Ἡρακλείου· ἀριθ. εὑρετ. 266 (εἰκ.).

Ὑπό τό κυμάτιον.

ΠΑΝΣΩΝ
ΥΠΕΡΑΝΘΕΟΣ
ΜΑΝΥΕΙΣΚΙΕΡΟΙΣΥΠΟΚΕΥΘΕΣΙΝΟ
ΣΤΕΑΤΥΝΒΟΣ - ΠΑΝΣΩΝΟΝ
5 ΔΟΛΕΡΑΝΟΥΣΟΣΕΛΗΙΣΑΤΟ
ΠΑΤΡΩΙΟΝΜΕΛΛΟΝΤΑΔΟΜΟΝΕ
ΝΥΠ ΡΠ ΞΕΙΝ - ΣΩΦΡΟΣ

- - - - - - - - - - - - - - - - -

Οἱ δύο πρῶτοι στίχοι οἱ περιέχοντες τό ὄνομα τοῦ νεκροῦ

καὶ τὸ πατρωνύμιον ἀποτελοῦνται ἐκ μεγαλυτέρων γραμμάτων ὕψ. 0,02 - 0,03 καὶ βαίνουν μεταξὺ ἐλαφρῶν παραλλήλων γραμμῶν χαραχθεισῶν διὰ τοῦ κανόνος, οἱ ἀκολουθοῦντες δὲ ὑπόλοιποι ἐκ μικροτέρων ὕψ. 0,01 - 0,015. Ἡ μεταξὺ τῶν στίχων καὶ τῶν γραμμάτων ἀπόστασις ποικίλει. Τὸ μεῖζον διαστίχιον τῶν ἐκ μικροτέρων γραμμάτων στίχων εἶναι 0,015 μ. . Ἡ χάραξις ἐπιμελής μὲ ἴχνη ἐρυθροῦ χρώματος εἰς τὰς χαραγὰς καὶ ἐλαφρὰν στίλωσιν ἀκρεμόνων. Τοῦ τοῦ Β' π.Χ. αἰῶνος.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἀποτελεῖ ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα εἰς ἐλεγειακὸν μέτρον, ὅπερ κατὰ μεταγραφὴν καὶ μετρικὴν διάταξιν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πάνσων

Ὑπὲρ ἀνθεσε.

Μανύει σκιεροῖς ὑπὸ κεύθεσιν ὀ/στέα, τύνβος

5 Πάνσων', ὃν / δολερὰ νοῦσος ἐληύσατο,

πατρώιον μέλλοντα δόμον ἐ/ν ὑπ εἰ ρό χῳ ἔ ξειν

σωφροσ ύ/να - - - - - - - - - - -

- - - - - - - - - - - - - - -

Οἱ μετρικοὶ στίχοι χωρίζονται ἐπὶ τοῦ λίθου διὰ βαθείας ὁριζοντίου γραμμῆς.

Στίχ. 3. Μανύει - - - - τύνβος. Παραπλήσιον καὶ τὸ παρά , ., 537₃ : "μανύει λίθος ἅδε ". Σκιεροῖς ὑπὸ κεύθεσιν . Ὁμοίως " κεῖται ὑπὸ σκιεράν Σύρου κόνιν καὶ", 2124 " σκιερὸν οὐς Περσεφόνας θαλάμους ", 2034 . Ἡ δὲ ἀνάλογος φράσις " ὑπὸ κεύθεσι γαίης " ἀναφέρεται συχνὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν (" Ομ .

Χ 482 κ αἱ 204 Ἡσιόδ., Θεογ. 300 Πίνδ., Νεμ 10 56 Αἰσχ., Εὐρ. 1036).

Στίχ. 5 Ἐλιήσατο. Ἡ σημασία μεταφορική δυναμένη ν ἀποδοθῇ ὡς ἐλεηλάτησε, κατέστρεψε ἤ καί ἀπήγαγεν ὡς λάφυρον.

Στίχ. 6. ἐ/ν ὑπ ει ὁ χφ ἔ ξειν. Συνεπλήρωσα οὕτω ἐκ τῶν διασωθέντων γραμμάτων καί τοῦ διαστήματος τῶν ὑπαρχόντων ἐκ τῆς φθορᾶς κενῶν. Προσέτι νομίζω ὅτι διακρίνω ἐπί τοῦ ληφθέντος ἐντύπου καί τοῦ γράμματος Χ ἴχνη. Τό Ε τῆς προθέσεως ἐν εἶναι ὁμοίως ἐλλιπές. Μόνον ἡ κάθετος χαραγή αὐτοῦ σώζωται, ἥτις ὅμως δέν φαίνεται ν' ἀνήκῃ εἰς ἄλλο διάφορον γράμμα.

Διά τόν φραστικόν τύπον βλ. τά παραπλήσια ἐκ τῆς ἀρχαίας γλώσσης παραδείγματα: ἐν ὀργῇ ἔχειν, ἐν αἰτίᾳ ἔχειν, ἐν βραχεῖ, ἐν τάχει κλπ.

Μετρικῶς τό ἐπίγραμμα εἶναι ἄρτιον, πλήν τῆς ἀνωμαλίας ἐν τῇ θέσει τοῦ δόμοδος (τῆς β' συλλαβῆς τῆς λέξεως δόμον), ἥτις εἶναι βραχεῖα ἀντί μακρᾶς, ἀποβαίνοντος οὕτω τοῦ ὅλου ποδός τριβράχεος.

Ἡ πτῶσις τῆς πρώτης λέξεως τοῦ β' πενταμέτρου θά ἦτο βεβαίως ἀνάλογος πρός τό ἐκφραζόμενον ὑπό τοῦ ποιητοῦ νόημα, πιθανῶς δοτική.

Τό περιεχόμενον τοῦ ἐπιγράμματος εἶναι ὁμαλόν καί ἡ κατανόησις αὐτοῦ εὔκολος. Ὁ Πάνσων θ' ἀπέθανε νέος, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ β 6-ου στίχου " πατρῴιον μέλλοντα δόμον κλπ." καταβληθείς ὑπό ὑπούλου (δολερᾶς) νόσου, ἴσως φυματιώσεως. Τό ὄνομα Πάνσων ἔχομεν καί ἐπί τεραχίου ἐκ τοῦ χείλους πίθου προερχομένου ἐκ Πρασοῦ.[1] Τό Ὑπεράνθης γνωστόν καί

1. Ἀπαντᾶ κατά γενικήν. ΠΑΝ ΣΩΝΟ , . , III

Τό ὄνομα δύναται νά καταβληθῇ ἐτυμολογικῶς πρός τά πολυάριθμα κύρια ὀνόματα τά ἔχοντα ὡς α' συνθετικόν τήν

εἰς ἄλλην ἐπιγραφὴν τῆς Ἱεράπετρας[1] καὶ πραισιακῶν[2].
Ἐν τῇ γενικῇ Ὑπεράνθεος παρατηρητέα ἡ συνήθης ἐν Ἱερα-
πέτρα ἐξαίρεσις τῆς μὴ ἐξασθενώσεως τοῦ ε εἰς ι πρὸ τοῦ
ο[3], ὡς συμβαίνει εἰς τὰς ἄλλας κτηρικὰς ἐπιγραφάς.

Ἐντὸς τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ψιλινάκη, πλὴν τῆς παρούσης στήλης, εὑρέθησαν καὶ οἱ εὐθὺς ἀμέσως περιγραφόμενοι ὑπ' ἀριθ. 2,3,4,6,7 9 καὶ 13 ἐπιτύμβιοι λίθοι. Μεταβὰς ἐπὶ τόπου διεπίστωσα ὅτι ὑπάρχει αὐτόθι ἐκτεταμένον νεκροταφεῖον, ἁπλούμενον εἰς ἱκανὴν ἔκτασιν πρὸς ἀνατολάς. Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἀγροῦ εὑρίσκεται ἀκόμη κατὰ χώραν μαρμάρινον κάλυμμα σαρκοφάγου ἀετωματικὸν καὶ μὲ ἀκρωτήρια, ἀπόκεινται δ' ἐξηγμένοι ἐξ αὐτοῦ καὶ τῶν γειτονικῶν ἀγρῶν πλεῖστοι ὀγκώδεις παραλληλεπίπεδοι ἐξειργασμένοι λίθοι. Ἡ τοποθεσία αὕτη, ἥτις φέρει τὴν ὀνομασίαν Βιγλιά, εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῆς ἀρχαίας Ἱεραπύννης, ἀφθονοῦν δὲ μέχρι σήμερον αὐτόθι τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους παντοῖα εἴδους ἀρχαῖα λείψανα, ἅτινα εἶναι ἐρείπια, ἴχνη θεμελίων,

---

δοτ. πᾶσι (πάνσι) τοῦ ἐπιθέτου πᾶς, , .
., 361-3. Τὸ Πάνσων ἐσχηματίσθη διὰ τῆς μεγενθυτικῆς καταλήξεως -ων (Ρα -Β , .[3] ,
Ι XX - XXI). Ἀνάλογον καὶ τὸ Πάσων ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ Ὀρχομενοῦ, 16, XII 3175 .

1. . ,III

2. Αὐτόθι.

3.

ὄστρακα ἀγγείων, θραύσματα μαρμάρων, κορμοὶ καὶ τεμάχια κιόνων, καὶ πλεῖστα ἄλλα μέλη ἀρχιτεκτονικά.[1]

- 2 -

Στήλη ἀνάγλυπτος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἀποκεκομμένη λοξῶς κατὰ τὸ ἀνωτέρω τμῆμα της, ὡς ἐπίσης καὶ κάτω. Ὑψ. σωλομ. 0,44 μ., πλάτ. 0,33 - 0,34 καὶ παχ. 0,08 - 0,09, διότι στενοῦται καὶ λεπτύνεται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἄνω. Ἐνιαχοῦ φέρει ἴχνη ἀμμοκονιάματος ἐκ χρησιμοποιήσεως μεταγενεστέρως. Ἀγρὸς Ν. Ψιλινάκη. Ἐν τῇ Συλλογῇ Ἱεραπέτας ὑπ' ἀριθ. εὑρετ. 38 (εἰκ.).

Ἔμπροσθεν ἡ διαμόρφωσις παρασταδική. Τὸ ἀνώτερον μέρος εἶναι εἰς μεγαλύτερον βάθος εἰργασμένον ἢ τὸ κάτω καὶ φέρει ἐν ἱκανῶς ἐξέχοντι ἀναγλύφῳ τὴν παράστασιν τριῶν μορφῶν. Ἀντήρ, τοῦ ὁποίου ἀπεκρούσθη ἡ κεφαλή, ἀνακάθηται ἐπὶ ὑψηλῆς κλίνης μὲ τορευτοὺς πόδας φορῶν λεπτὸν ἀχειρίδωτον χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, ὅπερ ἀφήνει τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ σώματος ἀκάλυπτον καὶ περιτυλίσσεται περὶ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ὁ ἀγκὼν τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου τῆς κλίνης. Τὴν ἀριστερὰν κρατεῖ τὴν ὀσφὺν καμπτομένην δεξιὰν φέρει ἐπὶ τῶν καρπῶν ἢ ἐδεσμάτων τῶν ἀποκειμένων ἐπὶ μικρᾶς τριποδικῆς τραπέζης, ἥτις εὑρίσκεται πλησίον καὶ εἰς χαμηλότερον ὕψος τῆς κλίνης. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς κλίνης καὶ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἀνδρός, τοῦ ὁποίου ἀπομακρύνεται, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ φαίνωνται κάθηται γυνή.

1.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

φορεῖ ποδήρη πτυχωτόν χιτῶνα καί ἱμάτιον, ὅπερ καλύπτει καί τήν κεφαλήν. Τήν περιγραφομένην ὑπό τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου δεξιάν κάμπτει ἐπί τῶν γονάτων, διά τῆς ἀριστερᾶς δέ κρατεῖ καί σύρει πρός τά ἔμπροσθεν τό ῥιφθέν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἱμάτιον. Παρίσταται σχεδόν κατά κρόταφον καί ἀτενίζει τόν πλησίον αὐτῆς ἄνδρα, ὅστις ὁμοίως φαίνεται ὅτι ἔβλεπε πρός αὐτήν. Ἡ κεφαλή της εἶναι ἀπό τῶν ὀφρύων καί ἄνω ἀποκεκρουμένη. Πλησίον, καί κάτω τῆς γυναικός μικρά παιδίσκη φορουσα πέπλον μέ πλούσιον ἀπόπτυγμα ἀναβλέπει πρός τάς ὑπερκειμένας μορφάς τούς γονεῖς της προφανῶς, ἐνῷ διά τῆς αἰρομένης ἀριστερᾶς ἅπτεται τοῦ ἱματίου τῆς γυναικός καί κρατεῖ διά τῆς κεκαμμένης δεξιᾶς ἀσαφές ἀντικείμενον, ἴσως ἄγγελου.

Κάτωθεν τῆς παραστάσεως ἐπί τῆς καταλειπομένης ἱκανῶς εὐρείας καί ἐλευθέρας ἐπιπέδου ἐπιφάνειαι τῆς στήλης ἡ ἐπιγραφή.

Διογένης Διογένου Ἱεροπολίνης, ἡ τούτου γυνή Ἀριστοκλέα Ἑρμογένου Εἰδωνία. Χρηστοί χαίρετε.

Ἡ χαραξις τῶν γραμμάτων ἐπιμελής καί μ' ἀκρέμονας. Ὕψ. 0,009 - 0,02 μ.. Μικρότερον εἶναι τό Ω. Ἐποχή ἡ ἀρχή τοῦ Β' π.Χ. αἰῶνος.

Οἱ τύποι Διογένου, Ἑρμογένου, συχνοί καί εἰς ἄλλα κείμενα ἐπιγραφικά ἤ ἐπί παπύρων (- ,

. . , σελ. 174 κέ ,
. . ,[I] ,σελ. 277 εὐ.). Καί
ὁ τύπος Ἀριστοκλέα (ἀντί Ἀριστόκλεια) εἶναι ἐπίσης
συνήθης (- ,40 κέ, πρβλ. καί
- , , ἐν λέξει)[1]

Προβληματικώτερον φαίνεται τό ἐθνικόν Ἱεροπολίτης. Εἶναι δύσκολον δηλ. νά προσδιορισθῇ, τίνος Ἱερᾶς πόλεως πολίτης ἦτο ὁ Διογένης.

Ὑπό τό ὄνομα Ἱερά πόλις - Ἱεράπολις - Ἱερόπολις φέρονται ἐν τῇ ἀρχαιότητι πλείονες πόλεις (- -
, I 536 - 7. E[2], VIII 1404 21 ὡς καί II 2847-4, ἔνθα πρόκειται περί τῆς συριακῆς Ἱεροπόλεως). Μεταξύ τούτων ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσα δι' ἡμᾶς εἶναι ἡ μνημονευομένη ἐν Κρήτῃ Ἱεροπολις ὑπό τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου καί τοῦ Πλινίου (NC . ., IV 59) τήν ὁποίαν ὁ-
ὑποθετικῶς ταυτίζει πρός τήν Ἱεράπολναι (E[2] VIII 1404 24).[2]

Ἡ πόλις αὕτη εἶναι γνωστόν ὅτι ἔφεσε κατά τήν ἀρχαιότη-

---

1. Παραπλήσιον κατά τόν σχηματισμόν εἶναι καί τό Ἀγαθοκλέα ἐν . ,I 67, ὅπερ ὅμως δέν ἀποκλείεται νά εἶναι καί ἀρσενικόν (πρβλ. καί τό Ἀριστοκλέας ἐν -), περαιτέρω τό Βηδοκλέα, . ,II IV 2 Μενετ/έα, αὐτόθι, V 413 καί Εὐπλέα, ὁμοίως ,XX 3.

2. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ δέν νά θεωρηθῇ πιθανωτάτη, διότι, ὁ Πλίνιος ἀναφέρει τήν Ἱερόπολιν εἰς τήν σειράν τῶν ἐπιφανῶν πόλεων (" ") τῆς Κρήτης, ἐπειδή δέ διά τό ὄνομα τοῦτο οὐδεμίαν ἄλλην σημαντικήν πόλιν ἐν Κρήτῃ γνωρίζομεν, πρέπει νά εἶναι αὕτη μία τῶν ~~σημ-~~

τα πλείονα ὀνόματα, ἀναπτυχθέντα ἴσως σύν τῷ χρόνῳ καί ἐπικρατήσαντα ἐξελικτικῶς, καλουμένη Κύρβα, Πύτνα (ἤ Πύδνα)[1], Κάμιρος, Ἱεράπυκνά, Ἱεράποδνα, Ἱεράπυτνα, Ἱεράπετρα (E², XIII 1405-32). Τά σύνθετα ὀνόματα φέρονται καί κεχωρισμένα Ἱερά Πύκνα, Ἱερά Πύτνα, Ἱερά Πέτρα (Πτολεμαίου, Γεωγραφ., III 17 4. πρβλ. καί E², XIII 1405 20-21 καί Σβορώνου, ,183 ὑποσ. 2). Ἱερά καί Πέτρα δέ ἀναφέρεται κατά τούς χριστιανικούς χρόνους προκειμένου περί δηλώσεως ἐπισκοπικῶν ἑδρῶν (III 447,448. X 558,559· XIII 408,409 καί E², XIII 1404 18· 1405 35-6 καί 1407 26).

Πρός τήν παραδεδομένην μαρτυρίαν Ἱερά Πέτρα πρέπει νά συσχετισθῆ καί τό ἐθνικόν Πετραῖοι, ὅπερ ἀπαντᾶ ἐν συνθήκῃ

μαινουσῶν καί γνωστῶν μέχρι τοῦδε κρητικῶν πόλεων, ὡς τοιαύτη τε ἐξ ὅσων πληροφοριῶν καί στοιχείων τῆς ἀρχαιότητος κατέχομεν - θεωρεῖσθαι ταῦτα κατωτέρω - μόνον ἡ Ἱεράπετρα δύνατα νά εἶναι.

1. Πρβλ. καί τήν ὁμώνυμον μακεδονικήν πόλιν Πύδιαι (, σελ. 11 Χατζηδάκη, Γλωσσολογικαί μελέται, 111 καί ἰδίᾳ 112 ὑποσ. 1). Τό ὄνομα πιθανώτατα προελληνικόν. Τῆς ἐναλλαγῆς τῶν συμφωνικῶν συμπλεγμάτων νζ, νδ καί νθ ἔχομεν καί ἄλλα παραδείγματα εἰς προελληνικά ὀνόματα. Βυσάνθη (E², III 500) - Βυζάντιον, Σίνθος-Σίνδος (,58) - Σιντική - Σίντιες ἄνδρες, Κύδνος (,19) - Κύθνος, κολοκύνθη - κολοκύντη κλπ.

τοῦ Γ΄ π.Χ. αἰῶνος μεταξύ διαφόρων κρητικῶν πόλεων καί τῆς Μιλήτου (, , 524 . , I 6 καί , 37 , σελ. 252 ὑποσημ. Χατζηδάκη, Γλωσσολ. Μελ. 108). Οἱ Πετραῖοι οὗτοι ἀναφέρονται ὡς σύμμαχοι τῆς Κνωσοῦ μνημονευόμενοι πρό τῶν Ἰιανίων, Πραισίων καί Ἰστρωνίων, κατοίκων πάντων τῆς ἀνατολικῆς Κρήτης, καί ὅν εἶναι δυνατόν νά εἶναι ἄλλοι ἤ οἱ Ἱεραπύτνιοι. Πρός τό ἐθνικόν τοῦτο ἐπιβάλλεται νά συσχετισθῆ ὁ τύπος Πέτρα, ἁπάντων ἐπί χαλκίνου νομίσματος τῆς συλλογῆς τοῦ νομισματικοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων (ἀριθ. 2752), ὅπερ ἀπεδόθη ὑπό τῶν Γάλλων νομισματολόγων εἰς κρητικήν πόλιν(, XI σελ. 649 ἀριθ. 251 καί IY σελ. 329 - 330 ἀριθ. 215 καί 216, πρβλ. καί Σβορώνου κλπ., 193 44).

Ὁ Σβορῶνος (αὐτόθι) ἀποκλείει τήν ὕπαρξιν κρητικῆς πόλεως Πέτρας, ὡς ἀποκλείει ἐπίσης, ἀποδίδων εἰς σφάλμα τῶν ἀντιγραφέων, τήν χωριστήν ἐκφώνησιν Ἱερά Πέτρα , ἥτις παρέχεται ἐν ταῖς . . .

Ἑρμηνεύει δέ τό ἐπί τοῦ νομίσματος Πέτρα ὡς συγκεκομένου τοῦ Ἱεράπετρα - Ἱεράπυτνα, ὀφειλόμενον εἰς τήν στενότητα τοῦ χωρίου.

Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Σβορώνου δέν φαίνεται ὀρθή, Διότι, ἄν ὄντως ἐπεδιώχθη νά δηλωθῆ ἐπί τοῦ νομίσματος διά τοῦ Πέτρα συγκεκομένως καί ἄνευ ἄλλης τινός αὐθιποστάτου σημασίας τό ὄνομα τῆς Ἱεραπότνης, θά εἶχε χρησιμοποιηθῆ ἡ ἀρχή τοῦ ἀνόματος τῆς πόλεως, ὡς κατά κανόνα συμβαίνει εἰς πάντα τά μέχρι σήμερον σωθέντα νομίσματα αὐ-

τῆς (ἀβορῶνος, ἔνθ, ἀνωτέρω) καὶ ὄχι τὸ τέλος. Οὔτε δὲ καὶ ἡ χωρικὴ ἐκφώνησις Ἱερὰ Πύτνα, Ἱερὰ Πέτρα δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐσφαλμένη. Ἀντιθέτως αὕτη εἶναι φυσικωτέρα καὶ πρωτογενής, ἐκ ταύτης δὲ προῆλθε μετὰ ταῦτα ἡ συνεκφώνησις Ἱεράπυτνα, Ἱεράπετρα.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων περὶ τοῦ ἀνόματος τῆς Ἱερα-πύτνης προκύπτει ὅτι ἔχομεν α) τύπον ἑνιαῖον καὶ συνεκφω-νούμενον ὑπὸ μίαν λέξιν (Ἱεράπυτνα, Ἱεράποδυα, Ἱεράπε-τρα). β) τύπον ἐκφωνούμενον κεχωρισμένως κατ' ἀνάλυσιν τῶν δύο συνθετικῶν τοῦ ὀνόματος μερῶν (Ἱεράπύτνα , Ἱερὰ Πύ-δυα, Ἱερὰ Πέτρα) καὶ γ) τύπον περιορισμένον εἰς τὴν ἐκ-φώνησιν ἑνὸς μόνον τῶν μερῶν τούτων (Κύρβα, Πύτυα, Πέτρα). Ἡ τελευταία περίπτωσις εἶναι δυνατὴ καὶ ψυχολογικῶς, χωρὶς ν' ἀντίκηται πρὸς τὸ γλωσσικὸν αἴσθημα. Ἤτο δηλ. εὔ-κολον νὰ παραλειφθῇ τὸ προσδιοριστικὸν ἐπίθετον τοῦ α' συνθετικοῦ καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ ὄνομα εἰς τὸ β' μόνον.[1] Ἀ-κόμη καὶ τὸ ἀντίθετον ἠδύνατο νὰ συμβῇ, ἀφοῦ τὸ α' συνθετι-κὸν ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν ἀντιπροσωπευτικὸν γνώρισμα[2]. Οὕτω θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λεχθῇ μόνον Ἱερὰ[3], ἐξυπακουομένου ἐν τῇ

1. Καθ' ὅμοιον περίπου τρόπον ἐλέχθη ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ τὸ Πόλι ἀντὶ τοῦ Κωνσταντινούπολις.

2. Καὶ σήμερον ἐν Κρήτῃ ἀντὶ Ἅγιος Νικόλαος λέγουν πολλά-κις Ἅγιος μόνον, ὅταν θέλουν νὰ δηλώσουν τὴν ὁμώνυμον πό-λιν, πρωτεύουσαν τοῦ Νομοῦ Λασιθίου (" πάω στὸν Ἅγιο" , " ἔρχομα ἀπὸ τὸν Ἅγιο " κλπ.).

3. Πράγματι τινὰ τῶν νομισμάτων τῆς Ἱεραπύτνης ἔχουν τὸν τύ-πον Ἱερὰ (ἀβορῶνος, ἔνθ' ἀνωτέρω, σελ. 188 2-3 καὶ 192 33-4), ὅστις, πιθανὸν νὰ μὴ ἀποτελῇ συγκεκομένην δήλωσιν τῆς συγή-θους ἐπὶ τῶν νομισμάτων γενικῶς Ἱεραπυτνης ἢ Ἱεραπυτνίων, ἀλλ' αὐτοτελῆ ἀπόδοσιν, τοῦ περιληπτικῶς αὐθυποστάτου α' συν-θετικοῦ μέρους τοῦ ὀνόματος.

περιπτώσει ταύτη τοῦ οὐσιαστικοῦ πόλις, ὅπερ ἐνίοτε καὶ θά προσετίθετο. Ἦτο εὔλογον κατά ταῦτα ἡ Ἱερά Πύτνα - Ἱεράπυτνα νά ὠνομάζετο καὶ Ἱερά Πόλις, Ἱεράπολις, Ἱερόπολις.

Κατ' ἀκολουθίαν πρός ταῦτα εὐλόγως θά ἠδύνατο νά ὑποθεθῇ ὅτι τό ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἐθνικόν Ἱεροπολίτης, ἀναφέρεται εἰς τήν Ἱερά πύτνανα. Ἐναντίον τῆς τοιαύτης ὅμως ἐκδοχῆς προκύπτουν σοβαραί ἀντιρρήσεις. Πρῶτον δέν ὑπῆρχε λόγος νά τεθῇ τό ἐθνικόν, ἐάν ὁ Διογένης ἦτο ἐντόπιος, ἀφοῦ μάλιστα τοιαύτη συνήθεια δηλώσεως τῆς γεννετείρας πόλεως δέν εἶναι συνήθης εἰς τάς ἐπιτυμβίους στήλας τῆς κοήτης, ὡς συμβαίνει εἰς ἄλλους τόπους, τήν Ἀττικήν ἐπί παραδείγματι. Ἀντιθέτως ἡ τοιαύτη δήλωσις τοῦ ἐθνικοῦ φυσικώτερον εἶναι νά δεικνύῃ ξένον. Ἐκτός ἄν δεχθῶμεν ὅτι ἡ χρησιμοποίησις αὐτοῦ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἐγένετο διά λόγους συμμετρίας πρός τό δηλωθέν ἐθνικόν τῆς συζύγου τοῦ Διογένους. Ἔπειτα ἡ καταγωγή τῆς Ἀριστοκλέας ἐκ τῆς Διδῶνος καὶ ἡ ἀναγραφή τῆς λεπτομερείας ταύτης ἐπί τῆς στήλης καθιστᾶ λίαν εὔλογον καὶ πιθανήν τήν σκέψιν ὅτι καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς θά ἦτο ξένος. Τήν ἄποψιν ταύτην ἐνισχύει ἄλλως καὶ ἡ ἐν γένει εὐμαρής ἐμφάνισις τοῦ Διογένους ἡ τόσον οἰκεία εἰς τούς ἀνατολίτας.

Χωρίς λοιπόν νά δυνάμεθα ν' ἀποκλείσωμεν τελείως τήν πρώτην ὑπόθεσιν περί ἰθαγενείας αὐτοῦ καὶ δηλώσεως τοῦ ὀνόματος τῆς Ἱεραπύτνης ἐν τῷ ἐθνικῷ Ἱεροπολίτης, ἀφοῦ εἶναι ἐπαρκῶς ἀποδεδειγμένη ἡ σχέσις τῆς πυτότητος μεταξύ τῶν δύο ὀνομάτων, τῆς Ἱεραπύτνης καὶ τῆς Ἱεραπόλεως, ἐν Κρήτῃ, ἀγόμεθα νά παραδεχθῶμεν μᾶλλον ὡς πιθανωτέραν τήν ἐκδοχήν, ὅτι οὗτος ξένος, μέτοικος ἐν Ἱεραπύτνῃ. Ἴσως νά

κατήγετο μάλιστα καὶ ἐκ τῆς γνωστοτάτης Ἱεροπόλεως τῆς Συρίας, τῆς καλουμένης ἄλλως καὶ Βαμβύκης (E^2 ,II 2847-4).

Ἡ Ἱεράπυτνα, ἕνεκα τῆς πλεονεκτικῆς της θέσεως, ὡς κειμένη κατέναντι τῆς Αἰγύπτου καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν συριακῶν ἀκτῶν, εἶχε ζωηρὰν ἐμπορικὴν κίνησιν καὶ θὰ συνεκέντρωνεν ἱκανὸν πλῆθος ξένων ἐμπόρων, περαστικῶν ἢ καὶ μονίμως ἐγκατεστημένων ἐν αὐτῇ. Περὶ τῆς ἀναπτύξεως δὲ καὶ τῆς ἐν γένει ἀκμῆς της, τὴν ὁποίαν κυρίως εἰς τὸ ἀμπόριον ὤφειλε, μαρτυροῦν ἡ τε δύναμις καὶ ἡ σημασία της ἐν γένει μεταξὺ τῶν ἄλλων κρητικῶν πόλεων, ὡς καὶ τὰ σωζόμενα, μέχρι σήμερον ἐκτεταμένα λείψανά της, ἅτινα δεικνύουν πόλιν πλουσίαν καὶ πολυάνθρωπον.[1]

Τὸ ἀνάγλυφον, καίτοι δὲν προέρχεται ἐκ χειρῶν δυνατοῦ τεχνίτου, δεικνύει ἱκανὴν προσπάθειαν καὶ ἐπιμελῆ ἐργασίαν. Ἡ παράστασις εἶναι εὐερμήνευτος ἐκπεφρασμένη κατὰ τὸ γνωστὸν εἰς τὰς ἐπιτυμβίους στήλας τρόπον. Οἱ νεκροὶ σύζυγοι κάθηνται μὲ τὴν συνήθη οἰκειότητα κατὰ τὸν τύπον τῶν νεκροδείπνων,[2] ἐνῷ ἡ μικρὰ θυγάτηρ των μὲ κ΄ποιαν οἰωνεὶ ἀνήσυχον ἔκπληξιν ἀτενίζει πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς της γονεῖς, τῶν ὁποίων τόσον ἐνωρὶς ἀπωφανίσθη.

---

1. Βλ.

2. Περὶ τοῦ θέματος θεμελιώδης ἡ ἐργασία τοῦ Ε. Ῥωμαίου,

— 3 —

Στήλη ἀετωματική ἐκ τεφροῦ ψαμμιτικοῦ λίθου, ἐλλιπής κάτω, ὕψ. 0,56, πλάτ. 0,31 - 0,33 (καὶ εἰς τό πλατύτερον σημεῖον τοῦ ἀετώματος 0,36) καὶ πάχ. 0,09 μ.,
Τό ἀρκούντως ὀγκῶδες καὶ μορφῶ ἀέτωμα βαίνει ἐπί γειτωτοῦ κυματίου καὶ φέρει ἀκρωτήρια, ἐξ ὧν τό μεσαῖον μορφοῦται ἐν εἴδει στροβίλου πίτυος δι' ὁριζοντίων καὶ καθέτων ἐγχαράκτων γραμμῶν. Ἐκ τοῦ μέσου περίπου τοῦ τριγωνικοῦ τυμπάνου, ὅπερ περιβάλλει καὶ τονίζει γύρω ἱκανῶς ἔκτυπον τανιωτόν πλαίσιον, ἐκφύεται ὁλοσώματον ἑξάφυλλον κρινοειδές ἄνθος, βλαβέν ὀλίγον κατά τά φύλλα.[1] Εἶναι ἐπιμελέστατα ἐργασμένον, μεγάλην δέ φυσικότητα προσδίδει εἰς αὐτό ἡ ἐλαφρά ῥάχωσις τῶν πετάλων.[2] Τήν αὐτήν διαμόρφωσιν ἔχει ἡ στήλη καὶ ὄπισθεν μέ μόνην τήν διαφοράν ὅτι δέν ἀπεδόθη ἐνταῦθα ὁ κῶνος καὶ τό ἄνθος δέν ἀπετελειώθη. Ἐκ τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ψιλινάκη. Συλλογή Τετραπέτρας, ἀριθ. εὑρετ. 43 (εἰκ.).

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑ
ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

---

1. Κατ' ἀναλογον δεκοσμητικόν τρόπον ὑπάρχει εἰς ἄλλας στήλας ἀνάγλυπτος ῥόδακας εἰς τό μέσον ὁμοίως τοῦ τυμπάνου τοῦ ἀετώματος. Ἡ τοιαύτη διά ῥοδάκων διακόσμησις, καὶ μάλιστα πλειόνων, διατεταγμένων συμμετρικῶς εἰς τό ἀνώτερον μέρος τῆς στήλης, εἶναι συνηθεστάτη εἰς τάς ἐπιτυμβίους στήλας τῆς νοτίου Ῥωσίας, πίνακες.

2. Σχεδόν ὅμοιον καθ' ὅλας τάς λεπτομερείας ἑξάπεταλον ἄνθος ἐκφύεται καὶ ἐκ τοῦ κέντρου τῶν ἀετωματίων τῆς λαρνακος τῆς Σιδῶνος εἰς τήν ἀφετηρίαν δύο ἀντιφερομένων τουφερῶν βλαστῶν ἀκάνθης, πίν. 25. Ἀνάλογα καὶ τά ὀκτάφυλλα ἄνθη τά κοσμοῦντα τά φατνώματα τῆς ἐξωτερικῆς στοᾶς τῆς θόλου τῆς Ἐπιδαύρου.

./.

Κάτωθεν τοῦ κυματίου:

Ἀ γ ώ ν

Συναννῶ .

Ἐπ αὐτῆ ἐπιγραφῆ καὶ ὄπισθεν. Γράμματα τοῦ Β΄ π.Χ. αἰ. χαραχθέντα ἐπιμελῶς καὶ μὲ ἐλαφρᾶς ἀκρέρονας . Ὑψ. 0,023 - 0,04 μ..

Ἀγών , Τό ὄνομα γνωστόν καὶ ἐξ ἄλλων κρητικῶν ἐπιγραφῶν.

. , I 17 καὶ 26. ὁμοίως καὶ ἐξ Ἱεραπέτρας, αὐτόθι , III. πρβλ. καὶ - , .). Ὁ εἰς -ών τύπος συνήθως ἐν Κρήτῃ (Κ - , . . . ,I σελ. 453 - 4).

Τό Συναννός εἶναι ἄλλοθεν ἄγνωστον.

Ἐπ στήλη, παρ' ὅλην τήν καταθλιπτικήν βαρύτητα τοῦ ἀετώματος , εἶναι ὡραιοτάτη καὶ εἰς τοῦτο κυρίως συντελεῖ ὁ θαυμάσιος κρίνος της. Πράγματι ὁλόγλυφος, ὅπως προβάλλει , μὲ τήν τόσον πλαστικήν ἁπαλότητα τῶν ἁβρῶν πετάλων του ὑποβάλλει εἰς τήν φαντασίαν τήν ἰδέαν ὅτι ρόλις ἤνθησεν ἐπί τοῦ τάφου τῆς νεκρᾶς διά τῶν στοργικῶν φροντίδων τῶν συγγενῶν της ἤ κατετέθη ἐκεῖ, νωπός ἀκόμη, ὡς συγκινητική προσφορά τοῦ πόνου καὶ τῆς λατρείας των. Καὶ φαίνεται συγχρόνως ν' ἀποτελῇ τό σφριγηλόν ἄνθος συμβολισμόν τῆς ἀνθηρότητος καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς νεκρᾶς , ἥτις θά ἦτο νέα , ὅτε ἀπέθανε, πιθανῶς κόρη ἄγαμος εἰσέτι.

Ἐπ σημασία τοῦ κρίνου δύναται καὶ ἄλλως καλύτερον νά κατανοηθῇ, ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὡρισμένα ἀρχαιολογικά δεδομένα. Παρόμοια δηλ. κρινοειδῆ πήλινα ἄνθη ὑπάρχουν καὶ ἐκ Πραισοῦ , εὑρεθέντα κατά τάς αὐτόθι ἀναδκαφάς τῆς Ἀγγλι-

./.

κῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς (εἰκ.). Ὅμοιον ἄνθος φέρει ἐπ' ἴσης προσδεδεμένου εἰς τὴν κόμην καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. εὑρετ. 3578 πήλινον γυναικεῖον εἰδώλιον τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου, ὅπερ προέρχεται ἐκ τῶν αὐτῶν ἀνασκαφῶν. Ἀναμφιβόλως καὶ τὰ τρία ἄλλα κεχωρισμένα θὰ ἦσαν ὁμοίως προσκεκολλημένα εἰς τὴν κόμην πηλίνων εἰδωλίων, ὡς δεικνύει ὁ πεπιεσμένος μίσχος των. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι τὰ ἄνθη ταῦτα ἦσαν προσφιλῆ εἰς τὰς γυναῖκας, συνηθιζόμενα διὰ τὴν κόσμησιν τῆς κόμης ἢ καὶ γενικώτερον τῆς ἐνδύσεως. Ἐντεῦθεν δὲ δὲν ἦτο δύσκολον νὰ μεταπηδήσῃ ἡ χρῆσις των καὶ εἰς τὴν ἐπιτύμβιον διακόσμησιν.

Ὁ κῶνος τῆς πίτυος, ὅστις ἀπιτελεῖ σύνηθες σύμβολον τῶν μυστηριακῶν θεοτήτων καὶ θρησκειῶν[1], ἀπαντᾶ ὡς διακοσμητικὸν στοιχεῖον καὶ εἰς ἄλλα μνημεῖα[2].

---

1. , , I 625 κ.

2. . ,
/1905(σελ. 110-11, εἰκ. 90 καὶ 91, ὅπου ἐπικάθηται ἐπὶ τοῦ καλύμματος κυλινδρικοῦ βωμοῦ. Ἐπίσης ἀποτελεῖ τὴν κορύφωσιν κρήνης ἐν Ῥώμῃ, 476
εἰκ. 545 καὶ 546. Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ὡς πυρὴν ἀνθεμίου,
, ἔνθ, ἀνωτ., πίν IX ἀριθμ.
151. Κῶνον πίτυος ἐκράτει καὶ τὸ χρυσελεφάντιον ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Σικυῶνι, ὡς ἀναφέρει ὁ Παυσανίας (II 10 3). " Ἔχει δὲ καὶ σκῆπτρον καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας χειρὸς πίτυος καρπὸν τῆς ἡμέρου."

— 4 —

Στενή στήλη ἐκ λευκοῦ πωρολίθου, ἀπολήγουσα ἄνω εἰς πεντάεδρον τετρακλινῆ διαμόρφωσιν. Ὕψ. 0,52, πλάτ. (μέγιστον) 0,145 καὶ πάχ. 0,98 μ. . Ἐξ ἀρχικῆς κατασκευῆς ἔχει τὴν ἀριστεράν πλευράν οὐχί εὐθύγραμμον. Ἡ ἐξεργασία ὀπωσοῦν καλή διά τοῦ λιθοξοϊκοῦ κτενός. Ἐνιαχοῦ τῆς ἐπιφανείας μικραί φθοραί. Τόπος εὑρέσεως ὁ αὐτός ἀγρός τοῦ Ψιλινάκη. Συλλογή Ἱεράπτερας ἀριθ. εὑρετ. 49 (εἰκ.).

Πραξί ω ν ;

Δί ω ν

ος .

Χάραξις μᾶλλον πρόχειρος, βαθεῖα. Ὕψ. γραμμ. 0,025 – 0,035 μ.. Τοῦ Α΄ π.Χ. αἰ. κατά ,ὅστις θέτει τήν ἐμφάνισιν τοῦ μεταξύ τοῦ 30 π.Χ.– 50 μ.Χ.[1] .
Ἐν τῷ 1-ῷ στίχῳ τό ἐν τέλει Ν. δέν σώζεται ὁλόκληρον , ἀλλ' ἀναγνωρίζεται μέ πιθανότητα, ἔχει δέ χαραχθῆ ἄνωθεν τῶν λοιπῶν γραμμάτων. Κάτωθεν αὐτοῦ Ο ὑπῆρχεν ἀσφαλῶς καί ἄλλο γράμμα κατά τήν ἰδιορρυθμίαν τήν ἀπαντῶσαν καί εἰς τήν κατωτέρω περιγραφομένην στήλην τῆς Λαρούς. Τό ὄνομα δυσκαθόριστον. Ἴσως Πραξί ω ν . Ὀλιγώτερον πιθανόν τό θηλ. Πραξιν ὡ ἢ Πραξίν ᾶ ( ).
Τό Δίων συνηθες καί ἐν Κρήτη (– , I 62

Πρωτότυπος καί ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ τετρακλινής διαμόρφωσις τοῦ ἄνω μέρους τῆς στήλης, γνωστή καί ἐξ ἄλλων ἀπό τήν Ἱεράπετραν παραδειγμάτων. Ἀκριβῶς δηλ. ὅμοιαι,

1. II σελ.425

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

κατά τήν λεπτομέρειαν ταύτην εἶναι καί αἱ εὐθύς ἀμέσως περιγραφόμεναι στῆλαι ὑπ' ἀριθ. 5 καί 6 ὡς καί ἡ ὑπ' ἀριθ. εὑρετ. 123 τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου μέ τήν ἐπιγραφήν: " Βούλα / Ἀπολλω/νίω " (. ,III).

" Ἄλλην ὁμοίαν ἀνεπίγραφον εἶδον ἐντός τοῦ κτήματος τῆς Αἰκατερίνης Ἰαννικάκη ὁμοῦ μέ τήν κατωτέρω (ἐν τῷ ἀριθμῷ 8) περιγραφομένην ἀκανθοκόσμητον στήλην. Φανερόν ὅτι πρόκειται περί ἰδιαιτέρου μορφικοῦ τύπου ἐπιχωριζόντος ἐν Ἱεραπέτρα.[1]

Ὁ πενταεδρικός οὗτος τύπος τῶν στηλῶν τῆς Ἱεραπέτρας εὑρίσκεται τήν ἑρμηνείαν του, ἄν συγκριθῇ πρός τό ἀετωματικόν κάλυμμα τῶν κιβωτιοσχήμων σαρκοφάγων, ὅπερ ἀσφαλῶς μιμεῖ-

---

Ἡ ἡμέτερα ὅμως ἐπιγραφή φαίνεται ὅτι εἶναι καί τῶν ὁρίων τούτων προγενεστέρα δυναμένη ν' ἀναχθῇ εἰς τό α' ἥμισυ τοῦ Α' π.Χ. αἰῶνος, διότι δέν εἶναι δυνατόν ν' ἀρίσταται κατά πολύ χρονικῶς τῶν ἄλλων ὁμοσχήμων ἐξ Ἱεραπέτρας μέ τετρακλινῆ ἀπόληξιν στηλῶν (περί τούτων θά γίνῃ εὐθύς ἀμέσως λόγος), αἵτινες ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων χρονολογοῦνται εἰς τό β' ἥμισυ τοῦ π. Χ. αἰῶνος.

1. Οὕτως ἰδιόσχημοι ἐμφανίζονται αἱ νεκρικαί στῆλαι καί εἰς τούς Ἀρηάδας, τήν Κνωσόν, τήν Λύττον, τήν Ὀλοῦντα, τήν Χερσόνησον, ὡς καί εἰς ἄλλας πόλεις ἀνατολικοῦ καί τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς νήσου.

ται ἢ καὶ πρὸς ἄλλα παραπλήσια νεκρικά μνημεῖα, ἔχοντα ἄνω ὁμοίαν ἀετωματικὴν ἀπόληξιν.[1]

— Ε —

Στήλη ἐκ πωρολίθου, ἐλλιπής, ὅπως φαίνεται, κάτω, ὕψ. 0,18 μ., πλάτ. 0,22 καὶ πάχ. 0,07. Ἄνω ἀπολήγει τετραγωνικῶς, κάτωθεν δὲ φέρει ἴχνη ἀμφικονιάματος. Εἶναι καταγεγραμμένη ἐν τῷ εἰδικῷ εὐρετ. τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου ὑπ' ἀριθ. 182, ἔνθα σημειοῦται ἄνευ ἄλλης τινὸς πληροφορίας ὅτι κατεσχέθη τῷ 1913 ἐν Ἱεραπέτρα (εἰκ.).

---

1. Μεταξὺ τῶν μνημείων τούτων δέον νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ἐκ τῶν παλαιοτέρων μέν αἱ ὑστερομινωϊκαὶ πήλιναι λάρνακες τῆς Κρήτης (πρόχειρά τινα παραδείγματα τούτων ἐν , εἰκ. 36, 26α καὶ 6, 102 α καὶ 6 καὶ 107. Ἀρχ. Δελτ. 1904, σελ. 54 εἰκ. 16 καὶ πίν. 2 Β. Α, XXVIII(1926-7) σελ. 271 εἰκ. 26 καὶ σελ. 275 εἰκ. 30), αἱ ὁμοιόσχημοι λάρνακες καὶ οἱ οἰκιόσχημοι τάφοι τῆς φοινικῆς ἐποχῆς ἐν Κύπρῳ (- , ,III 216 ὡς εἰκ. 154 καὶ 157) καὶ πρὸ παντός, ὡς ἐγγύτερον χρονικῶς κείμεναι, αἱ ἀετωματικαὶ σαρκοφάγοι τῶν ἑλληνιστικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν χρόνων, αἱ τόσον εὐρέως διαδεδομέναι, πρὸς τὰς ὁποίας κυρίως πρέπει νὰ συναφθοῦν αἱ ἐν λόγῳ στῆλαι τῆς Ἱεραπέτρας (. , (1932), ἰδία σελ. 17 κε . ., 30/1973) πίν. 59).

Κατ' ἀναλογικὸν συσχετισμὸν οὐνανται νὰ μνημονευθοῦν, καίτοι οὐδεμίαν ἄμεσον σχέσιν ἔχουν πρὸς τὴν ἡμετέραν περίπτωσιν, καὶ αἱ οἰκιόσχημοι νεκρικαὶ στῆλαι τῆς Γαλατᾶς (Ε.

./.

Λυσιών

Πάχωνος

Χάραξις ἐπιμελής καὶ βαθεῖα. Εἰς τὰς χαραγὰς ἴχνη ἐρυθροῦ χρωματισμοῦ. Γράμμ. 0,01 - 0,02 μ.. Τοῦ Β' π. Χ. αἰῶνος.

Τὸ Λυσιών κατὰ τὰ εἰς -ών θηλυκὰ ὀνόματα (-, Ι σελ. ΧΧ Ε), τὸ δὲ Πάχων κατὰ τὰ εἰς -ων ἀρσενικὰ (αὐτόθι, ΧΧ 6 γ), ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου Πάχης.

6

Στήλη ἐκ πωρολίθου, ἐλλιπὴς ἄνω καὶ κάτω, ὕψ. 0,265, πλάτ. 0,24 καὶ πάχ. 0,03 μ.. Ἐξεργασία διὰ τοῦ κλειός.

Ἐκ τῶν σωζομένων ἰχνῶν φαίνεται ὅτι εἶχε καὶ αὕτη εἰς τὸ ἄνω ἄκρον τὴν αὐτὴν τετρακλινῆ διαμόρφωσιν, ὡς αἱ δύο προηγούμεναι. Τόπος εὑρέσεως ὁ αὐτὸς ἀγρὸς τοῦ Ψιλινάκη. Ἐν τῇ Συλλογῇ Ἱεραπέτρας ὑπ' ἀριθ. εὑρετ. 39 (εἰκ.).

Δαμώ

Μενεσθένεος

Χάραξις μετρία. Γράμματα τοῦ Β' π.Χ. αἰ. μὲ' ἀκρόνυχα ἀ-

(1927)

κεφ. Ι). Περιττὸν νὰ τονισθῇ ὅτι πᾶσαι αἱ περιπτώσεις, αἱ ἐκτεθεῖσαι ἐνταῦθα χάριν παραδείγματος, καὶ μετὰ τούτων καὶ αἱ στῆλαι τῆς Ἱεραπέτρας ἐκ τοῦ σχήματος τῆς στέγης ἕλκουν τὴν ἀρχήν.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΒΙΩΝ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

νεπαισθήτους. Ὕψ. 0,014 - 0,020 μ.. Τά δύο τελευταῖα γράμματα τοῦ β' ὀνόματος ἐχαράχθησαν διά τήν ἐνεπάρκειαν τοῦ χώρου ἄνωθεν καί κάτωθεν τοῦ στίχου.

Τό ὄνομα Δαρώ(ι) ἀπαντᾶ καί εἰς ἐπιγραφήν ἐξ Ἰτάνου (. ,) ὡς Κλαυδία Δαρώ δέ καί εἰς ἑτέραν ἐκ Λύττου. (αὐτοθι, I 117).

— 7 —

Στήλη ἀετωματική μέ ἀκρωτήρια ἐντόνως ἐξέχοντα. Ὑπό τό ἀέτωμα, ὡς καί κάτω παρά τήν βάσιν, φέρει ἱκανῶς ἐξέχον κυμάτιον, συνεχιζόμενον καί εἰς τάς πλαγίας πλευράς. Ἡ ὑπάρχουσα κάτω συμφυής ἀπόφυσις ἡ ἐξισουμένη κατά τό πλάτος πρός τό πλάτος τοῦ κορμοῦ τῆς στήλης ἐχρησίμευε διά τήν ἐπί τοῦ τάφου ἔμπηξιν. Λίθος ἐγχώριος πῶρος, ὅστις ἔγινε ἐκ τῆς ὀξειδώσεως σκοντινός. Ὕψ. 0,60 μ. , πλάτ. 0,28 (εἰς τό κυμάτιον 0,315) καί πάχ. 0,12. Τόπος εὑρέσεως ὁ αὐτός. Συλλογή Ἱεραπέτρας ἀριθ. εὑρετ. 47 (εἰκ.

Σ φ ο α ι ν έ τ α

Ἔ μ ω ν ο ς

Χ αῖρε .

Γράμματα μεταξύ Β' - Λ' π.Χ. αἰῶνος μέ ἀκρεμόνας. Ὕψ. 0,015 - 0,025. Τυχαία ἡ ἐπίτηδες γενομένη φθορά εἰς τήν ἀρχήν τῶν στίχων ἐξήκειψε τά ἄρχατα γράμματα.

Τό Σωσαινέτα (ἐξ ἀρσενικοῦ Σωσαίνετος) δέν μνημονεύεται μεταξύ τῶν ἄλλων εἰς -αίνετος ληγόντων κυρίων ὀνομάτων εἰς τά γνωστά ὀνομαλογικά λεξικά. Περεμφερές ὅμως εἶναι

./.

τό γνωστόν ἐξ ἄλλης κρητικῆς ἐπιγραφῆς Σώσαινα (I .
, II II 4_1). Τό ὄνομα Ἕρμων γνωρίζομεν καί
ἐκ Τυλίσου (αὐτόθι, , εἰσαγ. (σελ.
306)).

— 8 —

Στλη ἐκ λεπτοκόκκου ψαμμίτου λίθου πάντοθεν ἐπιμελῶς εἰργασμένη καί μειουμένη κατά τό συνήθες βαθμηδόν πρός τά ἄνω. Εἰς τήν ἐπιφάνειαν ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ καιροῦ χρῶμα ἰῶδες. Ἄνω φέρει κυμάτιον, συνεχιζόμενον καί εἰς τάς τέσσαρας πλευράς, καί ἀπολήγει εἰς τήν κορυφήν κυματοειδῶς εἰς τρία ἤπια ἐξάρματα ἐν εἴδει ἀκρωτηρίων. Κάτω εἰς τήν βάσιν περιπέπτει αὐτήν γύρω ἱκανῶς ἐξέχων κανών, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκφύονται ἀνάγλυφα φύλλα ἀκάνθης ἀνά πέντε εἰς τήν προσθίαν καί τήν ὀπισθίαν πλευράν, ἐξ ὧν τά μέν δύο εἶναι ὑψηλότερα καί ῥαδινώτερα, τά δέ λοιπά τρία βραχύτερα καί πλατύτερα, καί ἀνά ἕν εἰς τάς ἑκατέρωθεν πλαγίας. Διατήρησις καλή, πλήν ὀλίγων σπαθισμῶν καί ἄλλων ἀσημάντων ἐνιαχοῦ φθορῶν. Ὑψ. 0,68 μ., πλάτ. 0,345 - 0,41 καί πάχ. 0,09 - 0,13. Εὑρέθη ἐντός τοῦ ἀγροῦ τοῦ Πέτρου Φαφουτάκη, ὀλίγον ἔξωθεν καί βορειοδυτικῶς τῆς σημερινῆς πόλεως παρά τήν θέσιν Βιγλιά. Ἐν τῇ Συλλογῇ Ἱεραπέτρας ὑπ' ἀριθ. εὑρετ. 52 (εἰκ.).

Ὑπό τό κυμάτιον.

Σταρτοκύδης

Ποιμαλίωνος .

Γράμματα τοῦ Β' π.Χ. αἰ., ἐλαφρῶς κεραιωτά καί ἐπιμελῶς χαραχθέντα. Ὑψ. 0,023 - 0,032 -

. / .

Σιαρτοκύδης - Στρατοκύδης κατά τόν συνήθη κρητικόν ἰδιωματισμόν τῆς μεταθέσεως τοῦ μετά πό α (σταρτός, κάρτος, δαρχμά, θάρσος κλπ.)[1]. Ὅμοιον καί τό θηλ. Στάρτα. Ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς Ὀλοῦντος (. .I 59), ὡς καί τά λοιπά σύνθετα ἐκ τοῦ στρατός, Εὐρύσταρτος, Θορύσταρτος κλπ. . Τό Σταρτοκύδης καί ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Πολυρρηνίας (. ., II XXIII 7 B).

Ποιμαλίωνος - Πυγμαλίωνος δι' ἀποδόσεως τοῦ υ μέ οι καί ἁπλοποιήσεως τῆς προηγηθείσης ἀφομοιώσεως, τοῦ συμπλέγματος γμ εἰς μμ.[3]

Αἰσθητικῶς ἡ στήλη εἶναι ἐπιβλητική. Ἰδιαιτέραν χάριν πρό παντός προσδίδουν εἰς αὐτήν μέ τήν πλαστικήν των φυσικότητα τά ἐκφυόμενα περί τήν βάσιν φύλλα τῆς ἀκάνθης, τά τόσον ὡς γνωστόν, προσφιλῆ εἰς τήν ἐπιτύμβιον διακόσμησιν.[4]

---

1. κλπ. 52° , 182 κέ. ἐν ΙΥ σελ. 1062 καί , + , II 710 - 11.

2. Παρόμοια παραδείγματα ἐκ κρητικῶν ἐπιγραφῶν: Ποίτιος, Χυρίλφ, φοιλόπιδος (, σελ. 14-5, ὅπου γίνεται λόγος περί τῆς συχνότητος τοῦ φαινομένου καί εἰς ἄλλας ἐπιγραφάς ἐκ Βοιωτίας, ἐκ Μ. Ἀσίας καί ἐξ Ἀττικῆς, ὡς καί εἰς αἰγυπτιακούς παπύρους.

3) , 162 καί 169 + , 1067. , 708 4 Παρομοίαν ἀφομοίωσιν καί ἁπλοποίησιν ἔχομεν καί εἰς τό ὄνομα Βαχίδης (κατωτέρω, ἀριθ. 10) πρχλ. καί , 193.

4. , βλ. ἰδίᾳ πίνακας. Εἰς τά συγκεντρωμένα ἐνταῦθα παραδείγματα τά φύλλα τῆς ἀκάνθης εὑρίσκονται εἰς τό ἄνω μέρος τῆς στή-

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΥΒΩΝ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

φαίνεται δέ ὅτι λαμβάνει δι' αὐτῶν ἡ στήλη συμβολισμόν τινα, διότι παρέχει τήν ἐντύπωσιν ὅτι ἐκφύεται ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, αἵτινες οἱονεί προαναγγέλλουν τήν μελλοντικήν μοῖραν τοῦ τάφου, ὅταν θά ἔχουν παύσει πλέον αἱ στοργικαί φροντίδες τῶν συγγενῶν καί θά ἔχῃ ληστρονηθῆ ὁ νεκρός. Συγχρόνως δέ μᾶς ὁδηγεῖ καί εἰς τήν ἑρμηνείαν τοῦ τόσον συχνοῦ τούτου διακοσμητικοῦ στοιχείου, ὅπερ ἀσφαλῶς θά προῆλθεν ἐκ τῶν ἐγκαταλελειμμένων τάφων, εἰς τούς ὁποίους αἱ ἄφθονοι ἄκανθες περιλείχουν τάς στήλας καί πληροῦν τό ταφικόν ἔδαφος. Τοιαύτην περίπου ἔννοιαν ἔχει καί ἡ ἀρχαία παράδοσις ἡ σχετιζομένη πρός τήν γένεσιν τοῦ ἀκανθοκοσμήτου καλάθου τοῦ κορινθιακοῦ κιονοκράνου, ἥτις ἀναφέρει ὅτι ὁ Καλλίμαχος ἐνεπιστεύθη αὐτόν ἐκ περιβαλλομένου ὑπό ἀκανθῶν κανίστρου, ὅπερ εἶδεν ἀποκείμενον ἐπί τάφου κόρης.[1]

λης καί δή ἀκριβῶς ἄνωθεν τοῦ κυματίου καί εἰς τήν βάσιν τοῦ ἀνθεμίου. Πρός τήν ἡμετέραν περίπτωσιν ὁμοιάζουν περισσότερον κατά τήν παρατακτικήν διάθεσιν τῶν φύλλων τῆς ἀκάνθης αἱ ἐκ Βοιωτίας στῆλαι, πίν. 49 ο καί καί 47 . Πολυάριθμα παρόμοια παραδείγματα ὑπάρχουν ἐπίσης καί εἰς τάς ἐπιτυμβίους στήλας τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου. Καί εἰς ταῦτα σειρά φύλλων ἀκάνθης παρατακτικῶς διατεταγμένων, ὑπάρχει εἰς τό ἀνώτερον τμῆμα τῆς στήλης, - - ,

, σελ. 136, καί ἰδίᾳ πίν. XIII 136, 13 7· IX 134, 132, 143, 142, XXXII 443· XXXIX 561· X II 617· X XII 669· III 719· IY 732. Τήν ἄκανθαν εἰς τό ἄνω μέρος τῆς στήλης χρησιμοποιεῖ καί ὁ "τεχνίτης τῶν καλάρων" τῶν λευκῶν ληκύθων, Παπασπυρίδη, Ἀρχ. Δελτ. 1923, σελ. 133 καί εἰκ. 2. Τρία φύλλα ἀκάνθης ἀνάγλυπτα ἀντί ἀνθεμίου ἔχει ὁμοίως ἡ στήλη ἐκ Μελιβοίας τῆς Θεσσαλίας, Ἀρχ. Ἐφ. 1930, Ἀρχ. Χρόν., σελ. 179 εἰκ. 9 (Γιαννόπουλος).

1. , IY I 9, πρβλ. καί Καββαδία Ἱστορία τῆς Ἑλλην. Τέχνης, σελ. 338, ἔνθα ὅμως ἡ παραπομπή εἰς τόν Βιτρούβιον εἶναι ἐσφαλμένη.

Ἐξ Ἱεραπέτρας ἔχομεν καὶ δεύτερον παράδειγμα στήλης ὁμοίας πρὸς τὴν ἐξιταζομένην. Ἀπέκειτο ἐκτὸς τοῦ κτήματος τῆς Κατίνας χήρας Νικολ.Ἰαννικάκη, δυτικῶς καὶ ὄχι πολὺ μακρὰν τοῦ νεκροταφείου τῆς σημερινῆς πόλεως, ὅθεν ἐφρόντισα νὰ μεταφερθῇ εἰς τὴν Συλλογὴν τῆς Ἱεραπέτρας, ὅπου καὶ φυλάσσεται. Εἶναι καὶ αὕτη ἐκ πωρολίθου, ἀποκεκρουμένη ἄνω καὶ καταλήγουσα κάτω εἰς ἀπόφυσιν στηρίξεως. Ἐκ τοῦ σχηματιζομένου ἄνωθεν τῆς ἀποφύσεως καὶ περὶ τὴν βάσιν τῆς στήλης κανόνος ἐκφύονται τὰ φύλλα τῆς ἀκάνθης ἀνὰ τρία εἰς τὴν ἐμπροσθίαν καὶ τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν καὶ ἀνὰ ἓν ὑλώμενον εἰς ἑκάστην γωνίαν. Εἶνα πάντα ἰσοδυνῇ καὶ περισσότερον ἔκτυπα καὶ πλαστικὰ παρὰ εἰς τὴν προηγουμένην καὶ προδίδουν τὴν χρησιμοποίησιν γλυπτικοῦ τρυπάνου. Ἐπὶ τῶν πλαγίων πλευρῶν ἄνω φέρει κτενωτὸν κόσμημα ἐξ ὁριζοντίων γραμμῶν καὶ ἄλλων καθέτων πυκνῶν γραμμιδίων. Ἡ ἐπιγραφὴ δὲν ἐσώθη. Ὕψ. 0,50, πλάτ. 0,33 - 0,40 καὶ πάχ. 0,10 - 0,15 μ. -

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

— 9 —

Μικρὰ στήλη ἐκ πωρολίθου, ὕψ. 0,22, πλάτ. 0,125 καὶ πάχ. 0,095 μ., ἐλλιπὴς ἄνω καὶ φέρουσα εἰς διάφορα σημεῖα τῆς ἐπιφανείας κακώσεις. Ἐξ ἀρχικῆς κατασκευῆς θὰ ἦτο, φαίνεται, βραχεῖα. Ἐκ τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ψιλινάκη. Συλλογὴ Ἱεραπέτρας ἀριθ. εὑρετ. 40.

. Ρ Α Τ Ο Π Ο Λ Ι

Τὰ γράμματα λεπτὰ καὶ ἀβαθῆ, ὕψ. 0,017 μ., ἀναγόμενα εἰς τοὺς μεταξὺ τοῦ Β' καὶ Α' π.Χ. αἰ. χρόνους. Τὸ Π εἶναι ἐν σχέσει πρὸς τὰ λοιπὰ πολὺ μικρότερον. Ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ Ρ διακρίνεται ὁριζοντία κάτω κεραία, συναρένη ν' ἀνήκῃ εἰς Ε, ὁπότε

ἀποκαθίσταται τό ὄνομα Ἐρατόπολις. Τό ἐντέλει Σ φαίνεται ὅτι παρέλειψεν ὁ χαράκτης ἀφοῦ δέν ὑπολείπεται χῶρος, ὅπου θά ἦτο δυνατόν νά ὑπῆρχε.

Τό ὄνομα, ὅπερ δέν φέρεται παραδιδόμενον, κατά τό Ἐρατόστρατος, Ἐρατόλαος, Ἐρατώνυμος, Ἐρατόξενος (- , . καί , . .,160)

— 10 —

Στήλη ἐκ πωρολίθου ἐλλιπής ἄνω καί κάτω, ὕψ. 0,26, πλάτ 0,185 καί πάχ. 0,095 μ.. Ἡ ἐργασία μετρία διά τοῦ κτενός. Εὑρέθη κατά τήν κατεδάφισιν τοίχου εἰς τό τουρκικόν τέμενος (τζαμί) τῆς πόλεως, ὅπου εἶχε χρησιμοποιηθῆ ὡς οἰκοδομικόν ὑλικόν. Συλλογή Ἱεραπέτρας ἀριθ.43 (εἰκ.)

Β α χ ί δ η

ς θ έ α.

Γράμματα βαθέα, ἀκρεμονωτά, τοῦ Α΄ π.Χ. αἰῶνος.

Ὕψ. 0,025 - 0,03 μ.

Τό Βαχίδης καθ' ἁπλοποιημένην γραφήν τοῦ Βακχίδης - Βαχχίδης[1]. Τό σύμπλεγμα κ Χ) ΧΧ δέν συμπεριλαμβάνεται μεταξύ τῶν ἀφομοιουμένων ἐν τῇ κρητικῇ διαλέκτῳ συμπλεγμάτων οὔτε ὑπό τοῦ (,162)

1. Τό αὐτό φαινόμενον εἰς τό αὐτό ὄνομα εἶναι συχνότατον καί ἐπί παπύρων, , .
I σελ. 132 - 3. Ἀνάλογον καί τό προεξετασθέν Ποιμαλίων.

οὔτε ὑπὸ τοῦ (.) II ,
707-9), οἵτινες ἐπραγματεύθησαν ἐκτενέστερον περὶ τῶν γλωσσικῶν τούτων μεταβολῶν. Ἐπίσης δὲν ἀναφέρεται τι σχετικόν ἐν , I Y 4 σελ. 100" κέ. Καὶ ἐν τούτοις, πλὴν τῆς ἡμετέρας περιπτώσεως, ἔχομεν ἄλλα δύο παραδείγματα τοιαύτης ἀφομοιώσεως. Τὸ ἓν ἐξ ἐπιγραφῆς Λύττου ("Βαχχεῖ" . , I 102,) καὶ τὸ ἕτερον ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ, εὑρεθείσης εἰς τὸ Καλό - Χωριό τῆς Ἱεραπέτρας. Ἀναφέρει: "μαρτύρ ων Σεργίου καὶ Βάχχου" (Βανθουδίδης, Ἀθηνᾶ I E (1903) σελ. 76-7. , IY ,580 ἀριθ. 5).

Ἡ γενικὴ θόα, ἀντὶ θόαντος, κατὰ τὴν συνήθη ἐξομαλυντικὴν τάσιν τῆς κοινῆς.[1]

Τιτανόλιθος, σχήματος περίπου τραπεζίου, τελείως ἀνεξέργαστος, ὕψ. 0,28, μήκ. 0,49 καὶ πάχ. 0,10 μ.. Τὴν ἐπιφά-

---

1. Ὁ , ἔνθ, ἀνωτ. I 253 παρέχει μεταξὺ ἄλλων κυρίων ὀνομάτων ληγόντων εἰς -ᾶς καὶ τὸ θόας, ὅπερ τονίζει θοᾶς. Ὁ τονισμὸς οὗτος δὲν φαίνεται ὀρθός, διότι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε καὶ εἰς χρόνους παλαιοτέρους τῆς κοινῆς, δυσκόλως θὰ ἠδύνατο ν' ἀλλάξῃ τονισμὸν καὶ νὰ μεταπέσῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν εἰς -ᾶς. Μᾶλλον ἠκολούθησε εἰς τὴν κλίσιν τὰ πρωτόκλιτα οὐσιαστικὰ (ὁ θόας τοῦ θόα) συντελούσης ἰδίᾳ εἰς τοῦτο τῆς καταλήξεως -ας, ἥτις εἶναι συνήθης κατάληξις τῶν πρωτοκλίτων. Μὲ ἀνάλογον γλωσσικὸν αἴσθημα κλίνονται ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ τὰ ὀνόματα: Ἀθάρας - Ἀθάρα, Ἀκάρας - Ἀκάρα, Ἀλκιδάμας - Ἀλκιδάμα κλπ.

νειαν ἔχει εὐξειδωμένην καὶ σκοτεινήν. Ἀκριβέστερος τόπος προσδιεύσεως ἄγνωστος. Συλλογή Ἱεραπέτρας. ἀριθμ. εὑρετ. 41 (εἰκ.).

Ἐπὶ τῆς φύσει ὁμαλῆς προσθίας πλευρᾶς:

Τ ρ ι ξ ί ο ς ,

Ἔ ν τ ι μ ο ς

Ἡ χάραξις πρόχειρος. Ὕψ. γραμμ. 0,03-0,06.

Λίαν εὐμέγεθες εἶναι τό τῆς δευτέρας συλλογῆς τοῦ πρώτου ὀνόματος. Ἄνωθεν τοῦ 1ου στίχου ὑπάρχουν ἀσαφῆ τινα χαράγματα δυσδιάγνωστα. Πιθανῶς τοῦ τό ὄνομα Τριτίος (ὁ τονισμός κατά τό Κριτίος[1]) δύναται νά συσχετισθῇ πρός τό Τρίτος (- , πρβλ. καί , , Χ 1149-50 καί Τριταῖος καί Τριτέας (, , ,521). Πρβλ. ἐπίσης τό Τρίτιον τῆς Ἱσπανίας καί τήν πόλιν τῆς Ἀχαΐας Τριταίαν ἤ Τρίτειαν, ὁμοίως καί τήν πόλιν Τρίτην παρά τάς Ἡρακλείους στήλας (- , ~~ἐν λέξ.~~). ~~Ἐν Κρήτῃ~~ ὁμόρριζα φαίνονται τό ὄνομα τοῦ ποταμοῦ Τρίτωνος[2] καί ἡ πόλις Τρίτα[3], ὁμοίως καί τά ἐπίθετα

1. , . ,8796-8 Ε,[2] 1915.

2. Διοδ.,ν 72 14 πρβλ.καί . , Ι , εἰσαγ.

Περί τοῦ τοπογραφικοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ποταμοῦ ἠσχολήθη ἡ , ,ΥΙΙΙ(1934) 367 κέ.. Ἤδη ὅμως τό ζήτημα τίθεται ἐπί νέας ἀσφαλοῦς βάσεως μετά τό γενόμενον ἐσχάτως ἐπιγραφικόν εὕρημα ἐν Ἀμνισῷ ὅπερ ἀναφέρει λατρείαν τοῦ Διός Θενάτα (πρός τάς Θενάς συναπτεται ὁ ποταμός Τρίτων). Περί τοῦ ζητήματος ἐν γένει ἐπραγματεύθη ὁ Μαρινάτος, Π.Α.Ε. 1938, 136-8.

3. Οὕτω φέρεται ἡ Κνωσός παρ' Ἡσυχίῳ. "Τρίτα οὕτως ἡ Κνωσός ὠνομάζετο".

τῆς Ἀθηνᾶς Τριτωνίς καί Τριτωγένεια.[1]

Μέ τό ὄνομα Ἔντιμος ἀναφέρεται ἐν Κρήτῃ ὁ συνοικήσας ὁμοῦ μέ τόν Ἀντίφημον τόν Ῥόδιον τήν Γέλαν (Θουκ. , XI 4 15), ὡς καί ἕτερος Κορτύνιος (Ἀθήν., II 48 , πρβλ. καί - ἐν λέξ.).
Ἄδηλον, ἄν ὁ λίθος εἶναι νεκρικῆς ἤ ἄλλης τινός χρήσεως π.χ. ὁροθετικός.

— 12 —

Τεμάχιον στήλης πωρολιθικῆς, ἐλλιπῶς καθ' ὅλας τάς ἄλλας πλευράς, πλήν τῆς ἀριστερᾶς στενῆς. Ὕψ. 0,095, πλάτ. ὁμοίως καί πάχ. 0,055 μ.. Ἄνω φέρει διαμόρφωσιν ἠπίως ἐξέχοντος γείσου. Κάτωθεν τούτου τά γράμματα.

Ω Λ

Ὕψ. 0,02 - 0,03. Τό τελευταῖον δέν εἶναι σαφές, ἄν εἶναι Ω ἤ Ε. Ἡ στήλη φαίνεται ὅτι εἶναι νεκρική. Εὑρέθη ὑπό τοῦ Μιχ. Ποτούρη εἰς τήν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους ἐγγύς τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρός τά Βιγλιά. Ἐν τῇ Συλλογῇ Ἱεραπέτρας (εἰκ.).

— 13 —

Πωρολιθική στήλη ἐν σχήματι Τ, ἀποκεκρουμένη ἄνω

---

1. - Ἀδαμαντίου, Μυθολογία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, 75-6, πρβλ. καί τήν παράδοσιν τοῦ Διοδώρου Υ 72 14 καί ἰδίᾳ τήν μελέτην τοῦ , Τριτοπατρεῖς ἐν - . XXXVI (1911) σελ. ὁμοίως , , Υ 1146 καί 1207.

κατάμηκος, εἰς τό κάτω ἄκρον, ὡς καί καθ' ὅλον τό ἀριστερόν ὁριζόντιον σκέλος. Ὕψ. σωζόμ. 0,22 μ.) πλάτ.. 0,23 καί πάχ. 0,075. Εἶναι μετρίως εἰργασμένη. Ἀνεῦρον αὐτήν εἰς σωρόν λίθων παρά τοῦ ἀγροῦ τοῦ Ψιλινάκη, ἐκ τοῦ ὁποίου φαίνεται ὅτι προέρχεται. Συλλογή Ἱεραπέτρας· ἀριθ. εὑρετ. 44 (εἰκ.).

Ἔνπροσθεν φέρει κατά μῆκος ἐπί τῶν σκελῶν ἐλαφρόν, ὀρθογώνιον βάθυσμα, ἐντός δέ καί ἔξω αὐτοῦ πρός τά κάτω τήν ἀπο ουσθεῖσαν ἐπιγραφήν.

--- τῇ συνβίῳ

μνήμης

χάριν.

Ὕψ. γραμμ. 0,02-0,023. Τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος.

ΙΥ Κ Ν Ω Σ Ο Σ

- 1 -

Λευκός πωρόλιθος παραλληλεπίπεδος μετρίως εἰργασμένος εἰς ὅλας τάς πλευράς. Μῆκ. 0,82 μ., ὕψ. 0,505 καί πάχ. 0,40. Εὑρέθη πρό ἐτῶν ἐν τῷ ἀγρῷ τῆς Δεσποίνης Ἀνέστη Κοτσανικόλα παρά τό προάστειον Ἅγ. Ἰωάννης μεταξύ Ἡρακλείου καί Κνωσοῦ καί ἀπόκειται ἤδη ἐν τῇ αὐτόθι οἰκίᾳ της.

Δισανθίς

Σαραπίωνος.

Γράμματα τοῦ Β' π.Χ. αἰ.. μέ δήλωσιν ἀκρερόνων. Ἡ χάραξις εἰς μέτριον βάθος, ἀλλά μέ πολλήν ἐπιμέλειαν. Ὕψ. 0,004-0,045.

./.

Τό Δισανθίς (ἤ Δίσανθος ὡς ἀρσενικόν[1];) εἶναι ἄγνωστον ὅλλοθεν καί δύναται νά συσχετισθῇ ὡς πρός τό α' συνθετικόν πρός τό ὄνομα. Δ ισολύμ π ιος, γνωστόν ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς θάσου.[2]

Τό συνηθέστατον κατά τήν ἑλληνορωμαϊκήν ἐποχήν Σαραπίων - Σεραπίων ἀπαντᾶ καί εἰς ἄλλας κρητικάς ἐπιγραφάς (,).

— 2 —

Στήλη ὁμοία κατά τό σχῆμα πρός τήν προηγουμένην ἐκ λευκοῦ καί σκληροῦ πωρολίθου, μήκ. 0,34, ὕψ. 0,53 καί πάχ. 0,36 μ.. Ἡ ὀπισθία πλευρά ἐνεξέργαστος, αἱ λοιπαί μετρίως εἰργασμέναι. Κατά μῆκος τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς κάτω φέρει στενόν ὀρθογώνιον βάθυσμα, ὅπερ θά ἐχρησίμευε πιθανῶς διά τήν προσαρμογήν καί στερέωσιν εἰς τήν πλάκα τοῦ τάφου.

Ἀπόκειται ἐκτός τοῦ κτήματος τοῦ Στεφ. Μηλιαρᾶ ἐπί τοῦ λόφου Τυψάδες, ἀρέσως νοτίως τοῦ μινωϊκοῦ ἀνακτόρου, εὑρεθέντα αὐτόθι πρό ἐτῶν κατά τήν ἐμφύτευσιν ἀμπέλου (εἰκ.).

1. Διά τήν περίπτωσιν ταύτην βλ. τά ἀναλόγου σχηματισμοῦ ἐκ τῆ κρητικῆ προσωπογραφίᾳ: Ἄντις, Ἄριστις, Βέργις, Γνάθις, Γνῶμις, Δεῖνις, Θίαρις, Λύσις, Μόλλις, Πόλλις, Πύθις, Στάσις, κά , , ,I . Ἄλλα παρόμοια καί ἐν - , I XXIII 3α.

2. 16, XII 8 278 31 καί , . , 138. Τό α' συνθετικόν Δίς σπάνιος καί οὐχί ἐν χρήσει τύπος τοῦ ὀνόματος Ζεύς - Διός, Στεφάνου, Θησαυρός, III σελ. 3372 κέ..

./.

Κ λ ε ώ

Θ ε ι λ α ί ω.

γράμματα μεγάλα, κεφαιωτά μεταξύ Β' καί Α' π.Χ. αἰῶνος, ἐπιρεασθέντα ἐκ τοῦ καιροῦ. Ὕψ. 0,058 - 0,07 μ..

Κλεώ, παράλληλος τύπος τοῦ Κλείώ (κλέος - κλεῖος). Τό Θειλαῖος ὑπό τόν τύπον Θιλαῖος καί ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Γόρτυνος (, 5030$_6$).

Εἰς τόν τόπον τῆς εὑρέσεως τοῦ λίθου ὑπάρχουν, φαίνεται, καί ἄλλοι τάφοι, ὡς δεικνύουν τά ἄφθονα ἐπί τῆς ἐπιφανείας ὄστρακα. Πιθανῶς ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς νεκροταφεῖον ὁλόκληρος ὁ λόφος Γυψάδες, διότι καί εἰς ἄλλα αὐτοῦ σημεῖα παρατηροῦνται ὄστρακα καί ἐνδείξεις τάφων, ὡς π.χ. ἐντός τῆς χαμηλότερον κειμένης ἀμπέλου τοῦ Ἐμμ. Ἀκουριανοῦ, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται καί ἡ ἐν , I 28 ἐπιτύμβιος στήλη.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

— 3 —

Μικρά ὀρθογώνιος πλάξ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὀλίγον ἐλλιπής κάτω, ὕψ. σφζομ. 0,17 πλάτ. 0,14 καί πάχ. 0,025 μ. Ἡ περίξ στενή ἐπιφάνεια λοξοῦται πρός τά ὀπίσω. Ἀπέκειτο ἐν τῇ ἐπαύλει, Ἀριάδνη παρά τήν Κνωσόν, ἄγνωστον ἐκ ποίου σημείου τῆς περιοχῆς προερχομένη. Νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ Ἡρακλείου ἀριθ. εὑρετ. 250 (εἰκ.).

Κέρδων
Σωτείρα
τῇ ἰδίᾳ
γυνα(ι)κί
5 μνήμης
χάριν.

χάραξις ἀμελής. Γράμματα τοῦ Γ΄ μ.Χ. αἰ. ἄχοντα ὕψ. 0,02 - 0,027. Ἐν τῷ 4-ῳ στίχῳ παρελείφθη ὑπό τοῦ χαράκτου τό Ι. Τό κέρδων καί ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Λύττου (. , Ι 66, πρβλ. καί -), πό δέ Σώτειρα συχνόν ἐπίσης καί ἐν ταῖς κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς, ὡς καί ἄλλα ἐκ τοῦ σωτήρ παράγωγα κύρια ὀνόματα (. ,).

— 4 —

Τεμάχιον ἐπιγράφου πλακός, γύρωθεν ἐλλιπές, διαστάσεων 0,16 X 0,155 μ. καί πάχ. 0,015. Συνεκολλήθη ἀπό ἕξ τεμάχια. Μάρμαρον χονδρόκοκκον, λευκορέλαν στεατῶδες εἰς τήν ἀφήν. Ἐκ τῆς θέσεως Λενικά. Μουσεῖον Ἡρακλείου ἀριθ. εὑρετ. 251 (εἰκ.).

- - - ε π ι φ α ν - - -

- - - θεσσαλο ν - - -

- - - ἐλθοῦσα (;) - -

Πρωτοχριστιανική τῶν περί τόν αἰῶνα χρόνων. Ὕψ. γραμμ. 0,029-0,06. Χάραξις μετρία. Ὁ 1-ος στίχος φαίνεται ὅτι παρέχει τό ὄνομα Ἐπιφάνης ἤ τό ἐπίθετον ἐπιφανής. Ἐν τῷ 2-ῳ στίχῳ εἶναι ἄδηλον, ἄν πρόκειται περί τοῦ ὀνόματος τῆς Θεσσαλονίκης ἤ ἄν ἀντιγράφεται τό ὄνομα Θεσσαλός. Διά τήν πρώτην περίπτωσιν ὑπενθυμίζω πρωτοχριστιανικήν ἐπίσης ἐπιγραφήν ἐκ Γόρτυος, ἔνθα γίνεται μνεία " τῆς Θεσσαλονικέων ἁγιωτ(άτη)ς ἐκλη(σία)ς ", Ἀρχ. Δελτ. 1933 - 35, Παράρτ. σελ. 75 10 εἰκ. 42. Μετά τό τελυταῖον σῳζόμενον γράμμα ἐν τῷ 1-ῳ στίχῳ ὡς καί ἐν τῷ 2-ῳ διακρίνονται τά ἴχνη τοῦ κάτω μέρους καθέτου κεραίας, ἀνηκούσης πιθανώτατα εἰς Ν. Κάτωθεν τοῦ 3-ου στίχου διασώζονται ὀλίγα ἴχνη τοῦ 4-ου. Τό πρῶτον

σωζόμενον γράμμα φαίνεται ὅτι εἶναι Τ, τό δεύτερον Η καί τό τρίτον Ζ ἤ Ξ.

Δέν εἶναι βέβαιον, ἄν ἡ ἐπιγραφή εἶναι ἐπιτύμβιος.

— 5 —

Ἐμάχιον ὀρθοφωνίου πλακός ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, τῆς ὁποίας ἀπεκρούσθη τό ἀριστερόν μέρος, ὕψ. 0,265, πλάτ. (σελομ.) 0,23 καί πάχ. 0,04 μ.. Ἐπί τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς φέρει ὀρθογώνιον ἐλαφρόν βάθυσμα ἀποκεκρουμένου καί εἰργασμένον προχείρως διά τῆς σφύρας τῆς ὁποίας φαίνονται τά ἀδρά νύμματα. Εὑρέθη ὑπό τοῦ Δημ. Μανουσάκη ἐντός τοῦ παρά τόν Ἅγ. Ἰωάννην τμήματος τοῦ Καιράτου ποταμοῦ. Ἐν τῷ Μουσείῳ Ἡρακλείου ὑπ' ἀριθ. εὑρετ. 256 (εἰκ.).

Γράμματα κεραιωτά, ἐπιμελῶς χαραχθέντα, ὕψ. 0,04 - 0,044 μ.. Ἐν τῷ 2-ῳ στίχῳ πρό τοῦ , ὅπερ ἔχει τεθῆ μεταξύ δύο τριγωνικῶν στιγμῶν, ὑπάρχει ἡ κάτω ὁριζόντιος κεραία ἄλλου γράμματος, πιθανῶς . Φαίνεται ὅτι πρόκειται περί λίθου ἐπιτυμβίου.

ΛΑΤΩ

— 1 —

Πλάξ ἐκ τεφροῦ σκληροῦ τιτανολίθου (σιδεροπέτρας), ἰσχυρῶς εἰς τήν ἐπιφάνειαν κατιωθεῖσα. Ἐξεργασία κάθ' ὅλας τάς πλευράς ἀμελής πλήν τῆς ἐμπροσθίας. Ἐπί ταύτης ἐμορ-

φώθη ἰσχυρῶς προέχον κυμάτιον, ὅπερ περιβάλλει τὴν πλάκα ἐν εἴδει πλαισίου[1]. Τὸ κάτω μέρος ἀπεκρούσθη. Ὀλίγαι φθοραί καὶ εἰς τὰ κράσπεδα. Ὕψ. (σφζομ. 0,18, πλάτ. 0,29 καὶ πάχ. 0,07 μ.). Εὑρέθη ἐν θέσει λακκόνια παρὰ τὸν Ἅγ. Νικόλαον ὑπὸ τοῦ Ἰω. Ν. Κλώντζα. Νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ Ἡρακλείου ἀριθ. εὑρετ. 244 (εἰκ.).

Ἐντὸς τοῦ πλαισιωτοῦ κυματίου:

Νεικήνης

Ἔλπι τῇ ἰδί

α συμβίω

μνήμης

5 χάριν.

Γράμματα κανονικά, ἐλαφρῶς κεραιώθη, μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν χαραχθέντα, ὕψ. 0,022 - 0,025 μ.. Μεταξὺ τοῦ 2-ου καὶ 3-ου μ.Χ. αἰῶνος. Εἰς τὸ τέλος τοῦ 3-ου καὶ 4-ου στίχου ὑπάρχει ἀνὰ μία βαθεῖα στιγμή. Διὰ τῶν στιγμῶν τούτων ἐπεδιώχθη ἴσως νὰ ἐπιτευχθῇ συμμετρία πρὸς τοὺς δύο ὑπερκειμένους καὶ ἐξέχοντας ὀλίγον πρὸς τὰ δεξιὰ στίχους.

Τὸ ὄνομα Ν(ε)ικήτης (Νικήτας) συχνότατον, ὅπως καὶ τὸ Ἔλπις (ἢ Ἐλπίς) (- . . εὑρετ.). Ὁ συγκεκρυμμένος τύπος τῆς δοτικῆς συνήθως καὶ ἐξ ἄλλα κύρια ὀνόματα τῶν αἰγυπτιακῶν παπύρων (Μα , . . , I 263 κε 60). Ἀνάλογος ὁ τύπος Ἀθουδῖ ὡς κατωτέρω παρατιθεμένης ἐπιγραφῆς ἐκ Δητείας.

---

1. Παρομοίας διαμορφώσεως πλάξ, ἐκ τῆς αὐτῆς περιοχῆς προερχομένη, καὶ ἡ ἐν . , I 10.

Ἡ πλάξ ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς ἀρχαίας Λατοῦς (. ,
I ,εἰσαγ.) .

XI ΣΗΤΕΙΑ

— 1 —

Στήλη ἐκ πωρολίθου μειουμένη ἐλαφρῶς ἐκ τῶν ἄνω πρός τά κάτω, ὕψ. 0,53, πλάτ. 0,30 - 0,335 καί πάχ. 0.09 μ.μ Ἄνω ἀπολήγει εἰς τρία διαδοχικά τριγωνικά ἀκρωτήρια, ἐξ ὧν τά δύο ἄκρα φέρουν ἔμπροσθεν ἐγχαράκτως ἀνά ἕν βραχύμισχον φύλλον, κισσοῦ, τό δέ μεσαῖον ἑξάφυλλον γεωνετρικόν ῥόδακα, ἐγγεγραμμένον εἰς κύκλον καί ὑψούμενον μόνον κατά τό ἥμισυ. Εἰς τά πλάγια τῆς προσθίας ἐπιφανείας προεξοχή, κάτω δέ, ὡς καί ἄνω ὑπό τήν βάσιν τῶν ἀκρωτηρίων, κυμάτιον. Διατήρησις καλή. Ὑπῆρχεν ἐπί τοίχου οἰκίας ἐν τῷ χωρίῳ Σκλαβεδιάκο, ὁπόθεν ἀποτοιχίσας αὐτήν ὁ Γ. Καπανταϊδάκης ἐκόμισεν εἰς τήν ἀρχαιολογικήν Συλλογήν Σητείας, ἔνθα καί ἀπόκειται (εἰκ.).

Ἔμπροσθεν μεταξύ ἐγχαράκτων παραλλήλων γραμμῶν:

Ἀγάθων
Ἀθουδῖ
μνήμη(ς)
χάριν .

Λ Α Ν Λ

Κάτωθεν ἡ παράστασις κτενίου, κατόπτρου καί μαχαιροειδοῦς νυστηρίου, ὁμοίως χαρακτῶν.

Τά γράμματα τοῦ Β' μ.Χ. αἰῶνος, ὕψ. 0,045. Ἡ χάραξις βαθεῖα καί μᾶλλον πρόχειρος. Τό Α ἔχει τήν μεσαίαν κεραίαν λοξήν

./.

ἀνερχομένην πρός τό δεξιόν σκέλος, πλήν τοῦ εὑρισκομένου ἐν τῷ 2-ῳ στίχῳ, ὅπερ ἔχει ταύτην ὁριζόντιον. Χαρακτηριστικόν ἐπίσης εἶναι καί τό σχῆμα τοῦ Μ καί τοῦ . Εἰς τό τέλος τοῦ 3-ου στίχου ὁ τεχνίτης παρέλειψε νά χαράξῃ τό . Κάτωθεν τοῦ τελυταίου στίχου ὑπάρχουν μικρότερα καί λεπτότερα τά ἀδιανόητα γράμματα Λ Α Ν Α)ὕψ. 0,02).

Τό δεύτερον ὄνομα εἶναι γένος στηλικοῦ, ὡς δεικνύουν καί τά ἐπί τῆς στήλης καλλωπιστικά ἀντικείμενα τά ἀρόζοντα εἰς γυναῖκα, ὡς κείμενα ἐγγύτερον πρός τήν ἔμφυτον αὐτῆς φιλαρέσκειαν. Πράγματι πᾶσαι σχεδόν αἱ νεκρικαί στῆλαι τῆς Κρήτης αἱ φέρουσαι τοιαῦτα ἀναικείμενα προέρχονται ἐκ τάφων γυναικῶν.[1]

Τό κάτοπτρον καί τό κτένιον εἶναι συνήθη ὄχι μόνον ἐπί τῶν κρητικῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν, ἀλλά καί ἐπί πολλῶν ἄλλων ὁμοίων ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος τῆς αὐτῆς ἐποχῆς.[2] Μεγαλυτέραν πρωτοτυπίαν ἐμφανίζει τό αἰχμηρόν μαχαιρίδιον ὅπερ

---

1. Α Α, XI(1896) σελ. 539 κέ, ἀριθ. 17, 36, 41, 50 . . I , 15, 29, 47, 48 , 3, 4 ,, 22 , 65, 66, 77, 88.

2. Πολλαί τοιαῦται στῆλαι εἶναι γνωσταί ἐκ τῆς βορειοτέρας Ἑλλάδος, ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας καί τῶν παρακειμένων νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Φέρουν καί αὗται τήν παράστασιν κτενίου, κατόπτρου, ἀτράκτου, ἠλακάτης, καλάθου, ὅπλων, ἐργαλείων καί ἄλλων ὁμοίων ἀντικειμένων. Ἱκανά παραδείγματα τοιούτων στηλῶν ἀναφέρονται ὑπό τοῦ ,

XX (1905) σελ. 123 κέ , ἔνθα ἐπεξηγεῖται ἡ σημασία τῶν συμβόλων τούτων, ἰδίᾳ ἀπό τῆς σελ. 144 κέ, Πρβλ. ὁμοίως καί , . . ,, . ,III ἀριθ. 886 κέ.

θά ἦτο εἶδός τι ὀνυχοξέστου.

Ἡ ἀπεικόνισις τῶν ἀντικειμένων τούτων ἐπί τῶν νεκρικῶν στηλῶν ἀποτελεῖ τήν τελικήν μορφήν τῆς ἐξελίξεως παλαιοτάτης ταφικῆς συνηθείας. Εἶναι γνωστόν ὅτι κτένια καί κάτοπτρα ἐτίθεντο συχνότατα εἰς τάφους γυναικῶν ἤδη ἀπό τῶν ὑστεροκυκλαδικῶν καί μυκηναϊκῶν χρόνων. Ἡ συνήθεια αὕτη, ἰδίᾳ ὡς πρός τά κάτοπτρα, ἐσυνεχίσθη καί μετά ταῦτα μέχρι τῆς ἑλληνιστικῆς καί τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.[1] Ἐν τῇ περιπτώσει ὅμως τῶν ἐξεταζομένων παραδειγμάτων, ἀνηκόντων εἰς τήν τελευταίαν ἐκδήλωσιν καί τήν παρακμήν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου κατά τούς πρώτους μετά τήν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστοῦ αἰῶνας, τά ἀντικείμενα ταῦτα τά τόσον συνήθη καί ἀναπαραίτητα διά τόν καθημερινόν καλλωπισμόν καί τήν ἐμφάνισιν τοῦ νεκροῦ, ὅταν ἔζη, ἀντί νά τεθοῦν ἐντός τῶν τάφων, ἀπετυπώθησαν ἐπί τῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν. Ἀπετέλει τοῦτο περισσότερον πρακτικήν καί ὀλιγώτερον δαπανηράν καινοτομίαν διαιωνίζουσαν ἐπί τοῦ λίθου εἰς τούς ὀφθαλμούς τῶν ζώντων καί διά τάς ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ ἀνάγκας τοῦ νεκροῦ τά προσφιλῆ καί χρήσιμα εἰς αὐτόν ἀντικείμενα. Πρόκειται περί συνηθείας ἐπιρεασμένης ἐκ συγχρόνων παρεμφερῶν ἀντιλήψεων τοῦ αἰγυπτιακοῦ καί τοῦ ἀνατολικοῦ κόσμου.

— 2 —

Τετραγωνική πλάξ ἐκ κογχυλιάτου λίθου, ἐλλιπής εἰς τήν

---

1. Ὁ (σελ. 147) ἀναφέρει ὅτι πολλά ἀντικείμενα, ἰδίᾳ κιβώτια καί κάλαθοι, εὑρέθησαν εἰς ἐπιτύμβια μνημεῖα ἢ προσφορικά ἀντικείμενα." "

ἄνω ἀριστεράν γωνίαν καί μετρίως ἐξειργασμένη.
Ὕψ. 0,38, πλάτ. 0,37 καί πάχ. 0,08 μ.. Ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ χωρίου Κάτω Πισκοπή. Ἀρχαιολογική Συλλογή Σητείας (εἰκ.).

Ἡ ρ α κ λ έ ω ν

Ὀνασίμα

μνήμης

χάριν.[1]

Ὕψ. γραμμ. 0,025 - 0,036 - Χάραξις ὁπωσοῦν καλή. Τό Η τοῦ 1ου στίχου εἶναι κατά τό ἥμισυ ἀποκεκρουσμένον, τό δέ δέν ἔχει τήν κάτω γραμμήν, ἀπολειφθεῖσαν ἴσως ἐκ τοῦ χρόνου ἤ καί παραλειφθεῖσαν ἐξ ἀρχῆς ὑπό τοῦ χαράκτου, ἐκ παραδρομῆς. Τοῦ Γ Ρ. Χ. αἰῶνος ὡς συνάγεται ἐκ τῆς μορφῆς τοῦ καί τῶν γραμμάτων καί , τῶν ὁποίων τό δεξιόν σκέλος προσωρεῖ καί πέραν τοῦ σημείου τῆς ἑνώσεως μέ τό ἀριστερόν.
Τό Ἡρακλέων ἀπαντᾶ ἄλλως καί ὡς Ἡρακλείων (- ,. Τό Ὀνασίμα μετά τοῦ ἀρσενικοῦ Ὀνάσιμος - Ὀνήσιμος σύνηθες καί εἰς τάς κρητικάς ἐπιγραφάς,(. ,).

---

1. Ἡ ἐπιγραφή ἐδημοσιεύθη καί ὑπό τοῦ Μιχ. Καταπότη ἐν Μύσωνι, 6(1937) σελ. 43, ὅστις ὅμως ἐσφαλμένως ἀνέγνωσε αὐτήν. " Τῷ Ἡρακλεῖ ἡ Πόνα σῆρα μνήμης χάριν. ".

./.

ΥΙΙ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

— 1 —

Παραλληλεπίπεδος στήλη ἐκ τεφροῦ πωρολίθου ἀνισοπαχής, ὕψ. 0,97, πλάτ. 0,54 καί μεγίστου πάχ. 0,74 μ., τυχοῦσα ἐντελῶς ἁπλῆς ἐπεξεργασίας. Ἐπί τῆς ἑτέρας τῶν πλατειῶν πλευρῶν μορφοῦται κατά τήν περιφέρειαν κυματοειδές πλαίσιον μή περικλεῖον σφῶς καμμίαν ἐπιγραφήν. Ἀντιθέτως ἐπί τῆς ἑτέρας τῶν στενῶν πλευρῶν καί εἰς τό μέσον περίπου τῆς στήλης ἔχει λαξευθῆ ἐλαφρόν βάθυσμα ἐν εἴδει τραπεζίου διαστάσεων 0,27 X 0,175 καί βάθος 0,015 μ., ὅπερ περιβάλλει πέριξ πλαίσιον ἐκ προχείρων χαρακτῶν γραμμῶν, τῶν ὁποίων τά ἄκρα προχωροῦν καί πέραν τοῦ σημείου τῆς τομῆς. Εὑρίσκεται ἐντός τοῦ ἀγροῦ τοῦ Δ. Καρβουνάκη παρά τήν θέσιν Σπηλιάρια, βορείως τῆς σημερινῆς Χερσονήσου, μή περισυλλεγεῖς εἰσέτι, ἕνεκα τοῦ βάρους (εἰκ.).

Ἐντός τοῦ βαθύματος:

Ῥαδίνα

Σπαυσίω.

Ὕψ. γραμμ. 0,018- 0,033. Τοῦ Β' π.Χ. αἰῶνος. Ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ 2-ου στίχου ἔχει ἀποξεσθῆ ἓν γράμμα, ὅπερ ἐσφαλμένως θά ἐχάραξεν ἀρχικῶς ὁ τεχνίτης.

Τό Ῥαδίνα - Ῥαδίνη γνωστόν (- ,πρβλ. καί 16, II - III^2 12566 καί , . ,487 καί A . ,45). Ῥαδῶ ἁπαντᾶ καί ἐν ἐπιγράμματι τῆς Ἀξοῦς, κατά τήν ὀρθήν ἐκδοχήν τοῦ

./.

, (. . , X Y (1925).
σελ. 1326 κέ, πρβλ. καί . . , III 782 καί
. ,II v 50).
Ἀνάλογα καί τά Ῥάδις , Ῥάδιος , , ἐν ἐν ,II
,II v 506.

Τό Σπαύσιος δέν γνωρίζω ἄλλοθεν.

Ὁ λίθος εἶχε τεθῆ, φαίνεται, κεκλιμένος ἐπί τοῦ τάφου ἔχων ὡς μέτωπον τήν ἐνεπίγραφον στενήν πλευράν.

— 2 —

Εὐμεγέθης στήλη ἐκ λευκοῦ πωρολίθου ἐλαφρῶς στενουμένη καί λεπτυνομένη ἐκ τῶν ἄνω πρός τά κάτω. Ὕψ. 0,30, πλάτ. 0,56 – 0,575 καί πάχ. 0,019 – 0,021 μ..
Καλυτέρα ἐργασία εἰς τήν ἐμπροσθίαν καί τάς πλαγίας πλευράς, ἄνω καί ὄπισθεν ἐπιμελεστέρα. Ἔμπροσθεν φέρει διά βαθειῶν ἐγχαράκτων γραμμῶν τήν παράστασιν στήλης μέ ὑψηλόν ἀέτωμα καί ἀκρωτήρια, ἐντός τοῦ πλαισίου τῆς ὁποίας ἔχει χαραχθῆ ἡ ἐπιγραφή. Ἀνεῦρον αὐτήν εἰς σωρόν λίθων παρά τινα δρόμον τῆς σημερινῆς Χερσονήσου, ὁπόθεν καί μετέφερα εἰς τό Μουσεῖον Ἡρακλείου. ἀριθ. εὑρετ. 272 (εἰκ.).

Λ ε ω ν ᾶ ς
Τ υ χ ι κ ῆ
τῆ σ υ ν β ί ῳ
μνήμης) χάριν).

Γράμματα τοῦ Γ' μ.Χ. αἰῶνος. Ὕψ. 0,04 – 0,05. Παρατηρητέα ἡ συνένωσις τῶν γραμμάτων ἐν τῷ 5-ῳ καί 4-ῳ στίχῳ, ὡς καί ἡ συντομογραφία ἐν τῷ 4-ῳ. Ὁμοίως ἔχομεν καί εἰς ἄλλας

. /.

κρητικάς ἐπιγραφάς, ἰδίᾳ τῆς Λύττου (. , I
, 74 κέ πρβλ. καί , .
, I 275 κέ καί II 513 κέ).

Τό Λεωνᾶς γνωστόν, ὁμοίως καί τό Τυχική (--).
Τό ἀρσενικόν μάλιστα Τυχικός ἀπαντᾶ ἐπανειλημμένως καί εἰς ἐπιγραφάς τῆς Λύττου (ἀριθ. 58 5 καί 111 Β).
Τήν διαμόρφωσιν τῆς προσθίας πλευρᾶς φέρει καί ἄλλη σύγχρονος στήλη ἐκ Χερσονήσου μέ τήν διαφοράν ὅτι εἰς ἐκείνην ἡ ἀπεικόνισις εἶναι ἀνάγλυφος,(, , I
17).

XIII ΑΙΓΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΩΣ

-- 1 --

Στήλη ἐκ σκληροῦ ψαμμιτικοῦ λίθου φαιοῦ χρώματος, ἀποκεκρουμένη καθ' ὅλην αὐτῆς τήν περιφέρειαν, πλήν τῆς ἀριστερᾶς πλαγίας πλευρᾶς . Ὕψ. 0,325, πλάτ. 0,26 καί πάχ. 0,10 μ.. Εὑρέθη ὑπό τοῦ Ἰω. Περαντωνάκη ἐντός τοῦ ἀγροῦ του εἰς θέσιν Καβούσι παρά τό χωρίον Σαρπᾶ τῆς Ἐπαρχίας Πεδιάδος. Ἐν τῷ Μουσείῳ Ἡρακλείου ἀριθ. εὑρετ. 273 (εἰκ.)[1].
Ἐπί τῆς προσθίας ὄψεως φέρει δι' αὐλακώσεως ὀρθογώνιον σχηματισμα, συναποκρουσθέν κατά τό πλεῖστον μετά τῆς στήλης . Ἀριστερά τούτου ἐπί τοῦ καταλειπομένου ἱκανοῦ περιθωρίου

1. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου, διά νά φαίνωνται τά γράμματα κατά τήν φωτογράφησιν καλύτερον ἐκαλύφθη δι' ἐλαφροῦ στρώματος κρητίδος.

ἡ ἐπιγραφή.

Ἀ ν δ ρ έ
ας π ρ ε
σβύτερ(ος)
καὶ Ἀ
5 ν α σ
τ α σ ί α.

Γράμματα τοῦ Γ ἢ Δ μ.Χ. αἰῶνος, προχείρως χαραχθέντα. Ὕψ. 0,027 - 0,040. Τινὰ συμπλέκονται, ὡς τό καὶ τό (, II 513 . , . . ., 36 κέ), τό δέ πρεσβύτερ(ος) ἐχαράχθη συντομογραφικῶς. Τά γράμματα τοῦ τελευταίου στίχου, ὡς καὶ τά δύο ἀρχικά τοῦ 1-ου, σώζονται ἐν μέρει μόνον, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε ἀναμφιβητήτως ν' ἀναγνωρίζωνται. Φαίνεται τῶν χριστιανικῶν χρόνων. Εἰς τήν ἐκδοχήν ταύτην ἀδηγοῦν ὁ τίτλος πρεσβύτερος[1], ὡς καὶ τά ὀνόματα Ἀνδρέας καὶ Ἀναστασία, λίαν συνήθη κατά τούς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνας.[2] Τό σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ὅπερ ἀπαραιτήτως θά ἔχα-

1. Ὁ τίτλος οὗτος εἶναι συχνός εἰς τάς πρωτοχριστιανικάς ἐπιγραφάς, ἰδίᾳ τάς ἐπιτυμβίους (, . . ., 254 κέ , . . .— . , σελ. XXXVI - VII καὶ σελ. 165). Πολλάκις δηλοῖ τό ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου μέ τό ὁποῖον κατά τήν σημασίαν καὶ ἐναλλασσεται (254).

2. Τό Ἀνδρέας ἐν Κρήτῃ ἀπαντᾶ ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Λύττου τοῦ Α π.Χ. αἰ. (. ., I 72) συχνότατον ὅμως εἶναι εἰς χριστιανικάς ἐπιγραφάς ἐκτός τῆς Κρήτης (Σωτηρίου,

ρακτήριζε τήν στήλην, θά ὑπῆρχε πιθανῶς, εἰς τό ἀποκρουσθέν ἄνω μέρος.

Ἐπί τῆς ὀρθογωνίου διαμορφώσεως τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως ἴσως νά ὑπῆρχον γραφικῶς ἀπεικονισμέναι αἱ προσωπογραφίαι τῶν νεκρῶν.

Μουσεῖον Ἡρακλείου, Ὀκτώβριος 1939

Χρῆστος Ν. Πέτρου - Μεσογείτης

Ἀρχ. Δελτ. 1916, σελ. 142 - 3 , καί 16, III εὑρετ. Βέης, . . ,I 32 στίχ. 2).

Τό Ἀναστασία παρεδόθη ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς Γόρτυνος ἐν Κρήτῃ, Α Α, XI (1896) σελ. 610, ὁμοίως καί τό ἀρσενικόν Ἀναστάσιος ἐξ ἐπιγραφῆς τῆς Βιάννου, . . I 6 καί δι' ἄλλης τῆς Γόρτυνος, Ἀρχ. Δελτ. 1933 - 5 ,Παραρ σελ. 75 9. Περί τοῦ ὀνόματος βλ. καί ὅσα γράφει ὁ Βέης , ἔνθ' ἀνωτ. , 50 λῆμμα στίχ. 3.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ